

บทที่ 3

ลักษณะของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว หมายถึง สำนวนที่มีจำนวนตัวอักษรตั้งแต่ 5 – 14 ตัว ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ในบทนี้จะกล่าวถึงที่มาของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว โครงสร้างไวยากรณ์ของสำนวนจีน การเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรของสำนวนจีน และการเปลี่ยนแปลงความหมายของสำนวนจีน

3.1 ที่มาของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว

เราสามารถแบ่งที่มาของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัวได้เป็น 3 ประเภท คือ สำนวนจีนที่มาจากเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ สำนวนจีนที่มาจากนิทานสุภาษิต และสำนวนจีนที่มาจากสำนวนซึ่งเป็นถ้อยคำที่มีชื่อเสียงในสมัยก่อน (Yáng Défēng , 1999: 121-122)

3.1.1 สำนวนจีนที่มาจากเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์

เรื่องราวในประวัติศาสตร์มักจะถูกนำมาใช้เป็นสำนวนจีน ความหมายของเรื่องและความหมายโดยนัยที่เกิดจากเรื่องนั้นจะกลายมาเป็นความหมายของสำนวนนั้นๆ เช่น

五十步笑百步

wūshíbù xiào bǎibù

ห้าสิบก้าว หัวเราะ ร้อยก้าว

สำนวนนี้มีบันทึกในเมิ่งจื่อ(孟子 Mèngzi) ตอน เหลียงฮ่วยหวางฉ้าง (梁惠王上 Liánghuìwángshàng) ซึ่งกล่าวถึงเจ้าผู้ครองรัฐเว่ยในสมัยจั้นกั๋ว(戰國時期 Zhànguó Shíqī) ก่อน ค.ศ.475- ก่อนค.ศ.221) มีพระนามว่า เหลียงฮ่วยหวาง (梁惠王 Liánghuìwáng) เจ้าผู้ครองรัฐองค์นี้เมื่อสองปีก่อนทรงพ่ายแพ้รัฐอื่น จึงคิดจะประกาศรับสมัครคนที่มีความสามารถมาช่วยกันหาวิธีทำให้ประเทศชาติมั่นคงกองกำลังเข้มแข็ง เมื่อเมิ่งจื่อรู้เรื่องจึงรีบมาพบพระองค์ เขาเตือนพระองค์ให้ยึดหลักเมตตาธรรม ไม่ทำสงคราม ขอเพียงยึดหลักเมตตาธรรม ประเทศชาติก็จะเข้มแข็ง

มีอยู่วันหนึ่งกษัตริย์เหลียงฮ่วยหวางตรัสกับเมิ่งจื่อว่า “ตัวข้าฉันปกครองประเทศชาติอย่างสุดความสามารถ ที่เหอเน่ย์ (河內 Hénèi ปัจจุบันอยู่ทางตอนเหนือของมณฑลเหอหนาน 河南省 Hénán Shěng) เกิดภัยแล้ง ข้าก็ให้ประชาชนที่ประสบภัยอพยพไปอยู่ที่เหอตง (河東 Hédōng ปัจจุบันอยู่ทางตอนใต้ของมณฑลชานซี 山西省 Shānxī Shěng) พร้อมทั้งส่งอาหารไปที่เหอเน่ย์ เพื่อช่วยประชาชนที่นั่น ถ้าที่เหอตงเกิดภัยแล้ง ข้าก็ใช้วิธีเดียวกันมาจัดการ ไม่มีเจ้าผู้ครองรัฐแห่ง

รัฐเพื่อนบ้านองค์ใดจะรักประชาชนเช่นข้า แต่ประชาชนของรัฐเพื่อนบ้านกลับไม่น้อยลง ประชาชนของรัฐข้าก็ไม่เพิ่มขึ้น นี่เป็นเพราะเหตุใด”

เมิ่งจื่อจึงทูลเจ้าผู้ครองรัฐเหลียงช่วยหว่างว่า “พระองค์ชอบทำสงคราม หม่อมฉันก็จะนำเรื่องสงครามมาเปรียบเทียบ เวลาทำสงครามทหารของทั้งสองฝ่ายมาถึงสนามรบ พอเสียงกลองดิ่งมิดคาก็ปะทะกัน ผลคือ ฝ่ายที่แพ้ก็จะทิ้งหมวกและชุดเกราะหนีเอาตัวรอด บางคนวิ่งเร็วจึงวิ่งหนีไปได้ไกลร้อยก้าว บางคนวิ่งช้าจึงวิ่งหนีไปได้ห้าสิบก้าว ถ้าคนที่วิ่งช้าหัวเราะเยาะคนที่วิ่งเร็วแล้วพูดว่าพวกเขาไม่มีความกล้าหาญ กลัวตายจึงวิ่งได้เร็ว พระองค์ว่ามีเหตุผลไหม”

กษัตริย์เหลียงช่วยหว่างตรัสว่า “ไม่มีเหตุผลแน่นอน วิ่งห้าสิบก้าวก็เหมือนวิ่งหนีจะหัวเราะคนที่วิ่งร้อยก้าวทำไม”

เมิ่งจื่อจึงทูลว่า “ถูกต้อง ในเมื่อพระองค์เข้าใจเหตุผลข้อนี้ดีแล้ว ถ้าเช่นนั้นคำถามที่พระองค์ถามเมื่อสักครู่ก็มีคำตอบแล้ว ทำไมพระองค์จึงคาดหวังให้ประชาชนของพระองค์มีมากกว่าประชาชนของรัฐเพื่อนบ้าน”

เจ้าผู้ครองรัฐช่วยหว่างมุ่งมั่นที่จะทำสงครามล้างแค้น แม้ว่าจะคอยดูแลประชาชนในพื้นที่เล็กๆ แต่เมื่อเกิดสงครามประชาชนก็ตายเป็นหมื่นเป็นแสน จึงไม่แตกต่างกับบรรดารัฐเพื่อนบ้าน ดังนั้นเมิ่งจื่อจึงทูลพระองค์ว่าควรใช้หลักเมตตาธรรมในการปกครองประเทศ

ตำนานนี้จึงหมายถึง คนที่มีข้อบกพร่องเหมือนกัน คนที่มีข้อบกพร่องน้อยกว่าหัวเราะเยาะคนที่ มีข้อบกพร่องมากกว่า และหมายถึงทั้งสองคนมีข้อบกพร่องที่ต่างระดับกัน แต่จริงๆ แล้วก็บกพร่องเหมือนกัน

防民之口，甚於防川

fāng mǐn zhī kǒu, shèn yú fāng chuān

ห้าม ประชาชน ของ ปาก ยิ่งกว่า ห้าม สายน้ำ

ห้ามปากของประชาชนยิ่งกว่าห้ามสายน้ำ

ตำนานนี้มีบันทึกในกัวยุหวิ (國語 Guóyǔ) ตอนโจยุหวิฉ้าง (周語上 Zhōuyǔshàng)

เป็นเรื่องราวของกษัตริย์โจวลี่หวาง (周厲王 Zhōu Lìwáng) แห่งราชวงศ์โจวตะวันตก (西周 Xīzhōu ก่อนค.ศ.1066-ก่อนค.ศ. 771) พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่โหดเหี้ยม ไร้คุณธรรม ประชาชนล้วนเกลียดพระองค์ และเล่าลือถึงพฤติกรรมอันโหดเหี้ยม

วันหนึ่งมีเสนาบดีคนหนึ่งชื่อเฉ่ากง (邵公 Shàogōng) ได้เตือนพระองค์ว่า “วิธีการของพระองค์เกินไปจริงๆ ประชาชนต่างรับไม่ได้ ทว่าทุกทิศล้วนพูดถึงพฤติกรรมอันชั่วร้ายของพระองค์” กษัตริย์โจวลี่หวางโกรธจนตัวสั่นตรัสว่า “ในเมื่อกล้าพูดเรื่องไม่ดีของข้า ก็ไปจับมาตัดหัว” พระองค์เชิญพ่อมดหมอผีมาจากรัฐเว่ยโดยเฉพาะ เพื่อมาควบคุมคำวิพากษ์วิจารณ์ของประชาชน ให้พ่อมดหมอผีเส้าสังเกตุประชาชน หากพบว่าใครพูดเรื่องเกี่ยวกับพระองค์ก็รายงานราชสำนักให้

ฆ่าคนคนนั้น ประชาชนจึงต่างไม่กล้าพูด คนรู้จักกันสองคนเจอกันบนถนน ได้แต่ส่งสายตาให้กัน แล้วเดินเฉียดไหล่ผ่านกันไป ไม่กล้าเอ่ยปาก

เมื่อเห็นสภาพเช่นนี้พระองค์พอพระทัยมาก จึงตรัสกับเฝ้ากงว่า “เจ้าคูเถิ ข้าสามารถห้ามไม่ให้ประชาชนพูดได้ ตอนนี้อยู่ไม่มีใครพูดเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับข้าแล้ว”

เฝ้ากงถอนหายใจแล้วทูลพระองค์ว่า “ห้ามปากของประชาชนยิ่งกว่าห้ามสายน้ำ แม่น้ำถ้าคลองไม่สามารถอุ้กั้นได้ ถ้าอุ้กั้นแม่น้ำถ้าคลอง น้ำก็จะท่วมเอ่อกลายเป็นอุทกภัย ก่อให้เกิดภัยพิบัติใหญ่หลวง ปากคนก็อุ้กั้นไม่ได้เหมือนกัน ไม่ให้ประชาชนพูด ภัยพิบัติที่ตามมาจะน่ากลัวกว่าน้ำท่วมอีก วิธีควบคุมแม่น้ำถ้าคลองคือ ลอกคลองให้น้ำไหลสะดวก วิธีปกครองประเทศคือ ให้ประชาชนพูด เปิดให้เสนอความคิดเห็น กษัตริย์เมื่อฟังขุนนางกราบทูลข้อราชการ ก็ควรให้ขุนนางและเสนาบดีแสดงความคิดเห็น และยังคงฟังความคิดเห็นของคนอื่นด้วย หลังจากนั้นกษัตริย์จึงจะตัดสินเรื่องต่างๆ สิ่งที่ประชาชนพูด คือ คำพูดที่ประชาชนกลัดกลุ้มอยู่ในใจ พระองค์ห้ามไม่ให้ผู้คนพูดกัน จะสามารถควบคุมได้นานเท่าไร”

คำพูดของเฝ้ากงแม้ว่าจะมีเหตุผล แต่พระองค์ไม่ยอมรับฟัง เทียบก่อนกรรมทำเหตุตามเดิมสามปีผ่านไป ในที่สุดก็ทำให้ประชาชนโกรธแค้น ลูกฮือขึ้นจับอาวุธขับไล่พระองค์

ตำนานนี้จึงหมายถึง ถ้าไม่ปล่อยให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะต้องพบภัยร้ายแรง

皮之不存, 毛將焉附

pí zhī bù cún, máo jiāng yān fù

ผิวหนัง ไม่ มีอยู่ ขน จะ อย่างไร ติดอยู่

ผิวหนังไม่มีอยู่ ขนจะติดอยู่ได้อย่างไร

ตำนานนี้มีบันทึกในจ้าวจ้วน(左傳 Zuǒzhuàn) ตอนซิงกงฉือสี่เหียน(僖公十四年 Xīgōng shísiyán) เป็นเรื่องของเจ้าชายอีอู่(夷吾 Yíwú)แห่งรัฐจิน (晉國 Jìnguó) ในสมัยชุนชิว(春秋時期 Chūnqiū Shíqī ก่อนค.ศ.770-ก่อนค.ศ.476) เจ้าชายได้รับความช่วยเหลือจากรัฐฉิน(秦國 Qínguó) เพื่อให้ตัวเองรอดพ้นจากการถูกขับออกจากตำแหน่ง เจ้าชายเคยสัญญาว่า ถ้ารัฐฉินช่วยให้ได้เป็นเจ้าผู้ครองรัฐ จะมอบเมืองห้าเมืองให้ ต่อมาเจ้าชายอีอู่ได้เป็นเจ้าผู้ครองรัฐ แต่ก็ไม่ได้จะปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา

ต่อมารัฐจินเกิดความแห้งแล้ง จึงขอซื้ออาหารจากรัฐฉิน รัฐฉินไม่ถือสากับการผิดสัญญาของเจ้าชายอีอู่ จึงตกลงให้อาหาร แต่เมื่อผ่านไปครึ่งปี รัฐฉินเกิดความแห้งแล้ง จึงขอซื้ออาหารจากรัฐจิน จินฮ่วยกง(晉惠公 Jìnhuìgōng) ไม่คิดจะขาย ฉิงเจิง(慶鄭 Qìngzhèng)จึงพูดว่า “ถ้าลืมบุญคุณของแคว้นฉินในอดีต ก็จะไม่มีการใกล้ชิดกับพวกเรา เพื่อนบ้านมีภัยพวกเรากลัวใจ ก็คือไร้ความเมตตา รักตัวเองแล้วไม่ช่วยคนอื่นถือว่าไม่เป็นมงคล ยัวโมโหประเทศเพื่อนบ้านถือว่าไม่มีคุณธรรม ถ้าละทิ้งคุณธรรมที่ประการนี้ จะยังปกป้องชาติตัวเองได้อย่างไร” แต่กัวเฉื่อ(虢射 Guóshè)ไม่

เห็นด้วย เขาพูดว่า “ผิวหนังไม่มีอยู่ คุณจะคิดอยู่ได้อย่างไร ในอดีตรัฐจินคิดคำสัญญา ไม่ได้มอบเมืองห้าเมืองให้แก่รัฐฉินจึงกลายเป็นการผูกความแค้น พื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีของรัฐฉินกับรัฐจินก็ไม่เหลือแล้ว(เรียกผิวหนัง) แม้ว่าจะขายอาหารให้(เรียกขน)จะมีประโยชน์อันใด” ฉิ่งจึงเชื่อว่าการคิดคำสัญญาและหักหลังเพื่อนบ้านเช่นนี้ ถ้าวันหนึ่งตัวเองพบหายนะใครจะช่วย เมื่อสูญเสียความช่วยเหลือ จะต้องพบจุดจบ แต่กั๋วเฉื่อยังเชื่อว่า “แม้ครั้งนี้จะขายอาหารให้แก่รัฐฉิน ก็ไม่สามารถลดความโกรธแค้นของรัฐฉินที่มีต่อรัฐจินลงได้ และเป็นการเพิ่มกำลังของรัฐฉิน จึงไม่ขายให้จะดีกว่า”

ตำนานนี้หมายถึง สรรพสิ่งใดเมื่อไม่มีพื้นฐาน สรรพสิ่งนั้นก็ไม้อาจดำรงอยู่ได้

3.1.2 ตำนานจีนที่มาจากนิทานสุภายิต

ประเทศจีนสมัยโบราณมีนิทานสุภายิตเป็นจำนวนมาก นิทานเหล่านี้มักจะมีความหมายแฝงที่ลึกซึ้ง เมื่อใช้เป็นเวลานานจึงค่อยๆ เกิดเป็นตำนานจีน เช่น

坐山觀虎鬥

zuò shān guān hǔ dòu

นั่ง ภูเขา ชม เสือ ต่อสู้

ตำนานนี้มาจากเรื่องฉื่อจี้(史記 Shǐjì) ตอนจางอี่เหลี่ยจ้วน(張儀列傳 Zhāngyí Lièzhuàn) ในสมัยจ้านกั๋ว(戰國時期 Zhànguó Shíqī ก่อนค.ศ.770-ก่อนค.ศ.776)รัฐหาน(韓國 Hánguó) กับรัฐเว่ย์(魏國 Wèiguó)รบกัน ยังไม่มีใครแพ้หรือชนะ เจ้าผู้ครองรัฐฉินช่วยเหวินหวาง(秦惠文王 Qín Huiwénwáng)แห่งรัฐฉิน(秦國 Qínguó)คิดจะส่งทหารไปสนับสนุน จึงอยากฟังความคิดเห็นของเหล่าบรรดาขุนนาง แต่บางพวกเห็นว่ายกทัพไปดี บางพวกเห็นว่ายกทัพไปไม่ดี ในเวลานั้นเฉินเจิน(陳軫 Chénzhēn) กลับมาถึงรัฐฉินพอดี พระองค์จึงเชิญเขามาวางแผนการ

เฉินเจินไม่ได้ตอบปัญหาของพระองค์โดยตรง เขาเลือกเล่านิทานเรื่องหนึ่งก่อน นิทานเรื่องสั้นมีว่า เมื่อก่อนนี้มีคนชื่อเปี่ยนจวงจื่อ(卞莊子 Biàn Zhuāngzi)เห็นเสือสองตัว คิดจะซัดดาบฆ่าพวกมัน คนข้างๆเตือนเขาว่า “เธอไม่ต้องรีบร้อน เธอควรรอเสือสองตัวที่กำลังกินวัวไปก่อน สักพักหนึ่งเมื่อกินวัวเสร็จ พวกมันจะต้องแย่งกัน และกระโดดเข้าขู่มกัน ผลก็คือ เสือตัวใหญ่ได้รับบาดเจ็บ เสือตัวเล็กตาย เมื่อถึงตอนนั้นเธอค่อยฆ่าเสือตัวใหญ่ตัวนั้น มิใช่เป็นการยิงกระสุนนัดเดียวได้เสือสองตัวหรือ”

เจ้าผู้ครองรัฐฉินช่วยเหวินหวางรู้ทันที แล้วตรัสว่า “ความหมายของเจ้าก็คือ ปล่อยให้รัฐหานกับรัฐเว่ย์รบกันสักพัก รอให้ฝ่ายหนึ่งแพ้ อีกฝ่ายได้รับความเสียหาย ข้าค่อยยกทัพไปตีก็จะสามารถรบชนะทั้งสองแคว้นได้ในครั้งเดียว เหมือนกับที่เปี่ยนจวงจื่อฆ่าเสือใช่ไหม”

เฉินเจินพยักหน้าแล้วตอบว่า “ใช่”

พระองค์จึงรับข้อคิดเห็นของเขาไว้และในที่สุดก็ได้รับชัยชนะจริงๆ

ตำนานนี้หมายถึง นั่งอยู่ข้างๆคอยมองคนอื่นทะเลาะกัน แล้วรอโอกาสเก็บเกี่ยวผลประโยชน์

螳螂捕蟬, 黃雀在後

tángláng bǔ chán, huángquè zài hòu

ต๊กแตนตำข้าว จับ จักจั่น นกกระจอก อยู่ข้างหลัง

สำนวนนี้มาจากเรื่องชว่ย่วน(說苑 Shuōyuàn) ตอนเจิ้งเจี้ยน(正諫 Zhèngjiàn) เป็นเรื่องราวในสมัยชุนชิว รัฐอู๋(吳國 Wúguó) เกรียมบุกโจมตีรัฐฉู่(楚國 Chǔguó) บรรดาขุนนางรัฐอู๋นั้นบางคนยื่นหนังสือ บางคนทัดทาน เตือนเจ้าผู้ครองรัฐอู๋ไม่ให้โจมตีรัฐฉู่ เจ้าผู้ครองรัฐอู๋กลัวบรรดาขุนนางเสนอความคิดเห็น จึงตรัสกับบรรดาขุนนางข้างกายว่า “ใครกล้าแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งก็จะให้คนนั้นตาย ขุนนางหนุ่มข้างกายของเจ้าผู้ครองรัฐอู๋อยากจะเตือนพระองค์แต่ไม่กล้า ดังนั้นจึงคล้องธนู หมุนไปหมุนมาอยู่ในสวน ตลอดสามวัน เสื่อโคนน้ำค้างเปียกหมด เจ้าผู้ครองรัฐอู๋เห็นแล้วแปลกใจอย่างมากจึงถามว่า “ทำไมจะต้องหาเรื่องลำบากใส่ตัว ทำให้เสื่อเปียกแบบนี้” ชายหนุ่มตอบว่า “ต้นไม้ในสวนมีจักจั่นร้องกินน้ำค้าง แต่กลับไม่รู้ว่ามีต๊กแตนหลบอยู่ข้างหลังเตรียมจะจับมัน ต๊กแตนใจจดใจจ่อจะจับจักจั่น กลับไม่รู้ว่ามีนกกกระจอกที่อยู่ข้างๆ กำลังรอกินมันอยู่ นกกระจอกยื่นคอคิดจะกินต๊กแตน กลับไม่รู้ว่ามีลูกธนูบนคันธนูของข้าพเจ้ากำลังจะยิงมัน จักจั่น ต๊กแตน นกกระจอก ล้วนเห็นแต่เฉพาะผลประโยชน์ตรงหน้า กลับไม่เห็นถึงภัยที่ตามมา” เจ้าผู้ครองรัฐอู๋เข้าใจความหมายของชายหนุ่มที่เตือนพระองค์ และคิดว่ามีเหตุผลจึงตัดสินใจไม่ไปตีรัฐฉู่

สำนวนนี้หมายถึง มองเห็นแต่สิ่งที่อยู่ข้างหน้า แต่ไม่รู้ว่ามีภัยกำลังตามมาข้างหลัง

鶻蚌相爭, 漁翁得利

yù bàng xiāngzhēng, yúwēng dé lì

นกปากส้อม หอย ต่อสู้กัน ชาวประมง ได้รับ ผลประโยชน์

สำนวนนี้มาจากเรื่องจ้านกั๋วเฉื่อ(戰國策 Zhànguó cè) ตอนเยียนเฉื่อ(燕策二 Yàncè'èr) ในสมัยจ้านกั๋วรัฐฉินคิดตั้งตัวเป็นใหญ่ ตอนที่รัฐจ้าว(趙國 Zhàoguó) จะบุกรัฐเยียน(燕國 Yànguó) ชูใต้(蘇代 Sūdài) พுகเกลี้ยกล่อมเจ้าผู้ครองรัฐจ้าวช่วยเหวินหวาง(趙惠文王 Zhàohuìwénwáng) ไม่ให้ตีรัฐเยียน โดยใช้แผนร่วมต่อต้านรัฐฉิน เพื่อไม่ให้รัฐฉินนั่งเสวยสุข แต่ชูใต้ไม่ได้พูดตรงๆ กลับพูดว่าตอนที่เขาผ่านแม่น้ำอี(易水 Yìshuǐ) เห็นหอยอ้าเปลือกตากแดดอยู่ที่ชายน้ำ นกปากส้อมชอบกินปลาอื่นปากไปจิกเนื้อหอย หอยหุบเปลือกหนีปากนกปากส้อม นกปากส้อมพูดว่า “วันนี้ฝนไม่ตก พรุ่งนี้ฝนไม่ตก ก็จะมีหอยตาย” หอยพูดกับนกปากส้อมว่า “วันนี้จะไม่ปล่อยเจ้า พรุ่งนี้ก็ไม่ปล่อย ต้องมีนกตาย” ทั้งหอยและนกปากส้อมต่างไม่ยอมกัน แต่ก็ไม่มีการชนะใคร ในขณะนั้นชาวประมงเดินผ่านมา จึงจับได้ทั้งหอยและนกปากส้อม เมื่อชูใต้เล่านิทานเรื่องนี้จบก็พูดว่า “ถ้ารัฐเยียนกับรัฐจ้าวต่างไม่ยอมกัน ข้าเกรงว่ารัฐฉินจะนั่งเสวยสุขจากผลประโยชน์ของชาวประมง ดังนั้นจึงหวังว่าพระองค์จะไตร่ตรองให้รอบคอบอีกครั้ง” จ้าวช่วยเหวินหวางคิดว่าที่ชูใต้พูดมีเหตุผลจึงตัดสินใจเลิกโจมตีรัฐเยียน

สำนวนนี้หมายถึง ทั้งสองฝ่ายต่างไม่ยอมให้กัน จึงทำให้บุคคลที่สามได้ผลประโยชน์

3.1.3 ตำนวนจีนที่มาจากตำนวนซึ่งเป็นถ้อยคำที่มีชื่อเสียงในสมัยก่อน

ถ้อยคำที่มีชื่อเสียงของวรรณกรรมบางเรื่องมักจะมีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง บางถ้อยคำก็ใช้แบบเดิม บางถ้อยคำเปลี่ยนความหมายหรือโครงสร้างแล้วนำมาใช้ ต่อมาจึงกลายเป็นตำนวนจีน เช่น

苛政猛於虎

kē zhèng měng yú hǔ

โหดเหี้ยม การปกครอง ร้าย ยิ่งกว่า เสือ

การปกครองที่โหดเหี้ยมร้ายยิ่งกว่าเสือ

ตำนวนนี้มาจากคำพูดของขงจื้อ(孔子 Kǒngzi)ที่อยู่ในเรื่องหลี่จี้(禮記 Liji) ตอนถ่านกงเซี่ย(檀弓下 Tángōngxia) เรื่องมีอยู่ว่าขงจื้อกับ จื่อลู่(子路 Zilù)นั่งรถออกเดินทางผ่านไปยังบริเวณชายเขาไท่ซาน(泰山 Tàishān)ซึ่งมีผู้คนอาศัยอยู่น้อย ขงจื้อกับจื่อลู่ เห็นผู้หญิงคนหนึ่งร้องไห้อยู่ระหว่างหลุมศพสองสามหลุม จึงเดินไปถาม “ท่านป้า ท่านมีเรื่องทุกข์ใจอะไรหรือ” ผู้หญิงคนนั้นตอบว่า “ในป่าเปลี่ยวมักจะมีเสือร้ายปรากฏตัว พวกญาติๆถูกเสือกิน ฉันจะไม่เสียใจได้อย่างไร” ขงจื้อพูดต่อว่า “ถ้าเช่นนั้นทำไมท่านไม่ย้ายไปอยู่ที่อื่นล่ะ” ผู้หญิงคนนั้นพูดว่า “ที่นี่แม้จะมีเสือทำร้ายคน แต่ก็เป็นที่ที่พวกขุนนางไม่มา ไม่มีการปกครองอันป่าเถื่อน ประชาชนที่อยู่อาศัยในเมือง แม้จะไม่มียกจากเสือ แต่การบูชครีดย่างไม่หยุดของขุนนางมักทำให้พวกเขาบ้านแตกสาแหรกขาด เสือร้ายทิ้งช่วงห่างกันหลายวันถึงจะทำร้ายคนสักครั้ง แต่ขุนนางที่ทุจริตจะคุกคามความอยู่รอดของคนตลอดเวลา” ขงจื้อได้ฟังจึงพูดว่า “การปกครองที่โหดเหี้ยมนั้นร้ายกว่าเสือ”

ตำนวนนี้หมายถึง การปกครองที่โหดเหี้ยมนั้นร้ายยิ่งกว่าเสือ

四海之內皆兄弟

sìhǎi zhīnèi jiē xiōngdì

ทั่วทุกแห่ง ภายใน ล้วน พี่น้อง

ภายในทั่วทุกแห่งล้วนเป็นพี่น้อง

ตำนวนนี้มาจากคำพูดของจื่อเซี่ย(子夏 Zǐxià) ในเรื่องหลุนยฺหฺวี(論語 Lúnyǔ) ตอนเหยียนยวน(顏淵 Yányuān) เรื่องมีอยู่ว่า ขงจื้อมีลูกศิษย์อยู่คนหนึ่งชื่อ ชื่อหม่าหนิว(司馬牛 Sīmǎ Niú) วันหนึ่งเขาได้ขอคำแนะนำจากขงจื้อว่า “ท่านอาจารย์ ข้าจะเรียนการเป็นสุภาพชนอย่างไร” ขงจื้อบอกกับเขาว่า “สุภาพชนจะไม่เป็นทุกข์ ไม่หวาดกลัว” ชื่อหม่าหนิวไม่เข้าใจความหมายของคำพูดนี้ จึงรีบถามว่า “ทำไมสุภาพชนจึงไม่เป็นทุกข์ ไม่หวาดกลัว” ขงจื้อพูดว่า “สุภาพชนทำอะไรสง่าผ่าเผย ไม่มีอะไรที่ต้องพะอายใจ จะมีความทุกข์และความหวาดกลัวที่เหมือนกัน” เขาจึงพูดว่า “ที่แท้ก็เป็นเช่นนี้เอง” หลังจากชื่อหม่าหนิวลาขงจื้อ เขาได้พบกับลูกศิษย์ขงจื้ออีกคนชื่อ จื่อเซี่ย เขาพูดกับจื่อเซี่ยว่า “คนอื่นล้วนมีพี่น้อง สามัคคีกลมเกลียวกัน ช่างมีความสุขจริงๆ มีแต่ฉันคนเดียวที่

“ไม่มีพี่น้อง ช่างเดียวดายจริงๆ” จื่อเซี่ยเห็นท่าทางทอดถอนใจของชื่อหม่าหนิวแล้วรู้สึกสงสาร จึงพูดปลอบใจว่า “ไม่ต้องสนใจเรื่องนี้ เป็นหรือตายโชคชะตาได้กำหนดไว้แล้ว จนหรือรวยอยู่ที่พรหมลิขิต นับประสาอะไรกับพี่น้องล่ะ ท่านควรจริงจังกับการงาน ไม่ทำผิดพลาด นอบน้อมและมีสัมมาคารวะกับคนอื่น พุดจาควรระมัดระวังรักษาคำพูด ประพฤติตนตามมารยาท แล้วในโลกนี้ก็มีพี่น้องทั่วทุกหนทุกแห่ง ท่านก็ไม่จำเป็นต้องเศร้าโศกว่าไม่มีพี่น้อง”

เมื่อชื่อหม่าหนิวได้รับคำเตือนเช่นนี้จากชื่อหม่าหนิว ก็จิตใจเบิกบาน ไปเรียนอย่างสบายอกสบายใจ

สำนวนนี้หมายถึง คนทั่วทุกแห่งเหมือนเป็นพี่น้องกัน

覆巢之下無完卵

fù cháo zhīxià wú wán luǎn

พลิกคว่ำรัง ภายใต้อันไม่มี สมบูรณ์ ไข่

ภายใต้อันที่พลิกคว่ำไม่มีไข่ที่สมบูรณ์

สำนวนนี้มาจากคำพูดของลูกสาวของขงหรง(孔融 Kǒngróng) ในเรื่องโหว่ห่านซู(後漢書 Hòuhànshū) ตอนเจิ้งสวินเถี่ยวจ้วน(鄭荀孔列傳 Zhèng Xúnkǒng lièzhuàn) ขงหรงเป็นหลานรุ่นที่ 20 ของขงจื้อ เขาเป็นขุนนางในสมัยกษัตริย์ฮั่นเซี่ยนตี้(漢獻帝 Hànxiàndì ค.ศ. 190- ค.ศ.220) แห่งยุคฮั่นตะวันออก(東漢時期 Dōnghàn Shíqī ค.ศ.25- ค.ศ.220)

ขงหรงคู่ออกว่าโจโฉมีความทะเยอทะยาน จะต้องคิดแผนร้ายต่อกษัตริย์ในไม่ช้า ด้วยเหตุนี้จึงห่างเหินกับโจโฉ วางท่าที่เย็นชา พฤติกรรมที่เขามีต่อโจโฉมักจะเป็นการประณามและการเหยียดหยัน ดังนั้นโจโฉจึงเคียดแค้นเขาเป็นอย่างมาก

ต่อมาโจโฉก่อแผนร้าย อ้างว่าขงหรงใส่ร้ายป้ายสีราชสำนัก วางแผนร้าย จึงฆ่าเขา ภรรยาของเขา และลูกสาวกับลูกชายก็ถูกฆ่าด้วย

ในเวลานั้นลูกสาวของเขาเพิ่งจะอายุ 7 ขวบ ลูกชาย 9 ขวบ เนื่องจากอายุของพวกเขาทั้งสองยังน้อยอยู่จึงไม่ถูกจับไป จึงย้ายไปอยู่ที่บ้านอื่น วันที่ขงหรงถูกจับตัวไป เด็กทั้งสองคนนี้ก็กำลังเล่นหมากรุก พวกเขาเห็นว่าพ่อโดนจับตัวไป แต่ไม่มีใครเคลื่อนไหว เล่นหมากรุกตามเดิม คนข้างๆเห็นภาพเช่นนี้แล้วรู้สึกประหลาดใจ จึงถามว่าเห็นพ่อถูกนำตัวไปกับตา พวกเขาเจ้าแม่แต่มองยังไม่มอง นั่งไม่ขยับเขยื้อนเพราะเหตุใด

ลูกสาวของเขาตอบว่า “มีรังนกที่ไหนเมื่อพังพินาศแล้วไข่ในรังจะไม่แตกล่ะ”

มีคนสงสารเด็กทั้งสองคนนี้ จึงตักน้ำแกงด้วยหนึ่งให้พวกเขาดื่ม ลูกชายของเขากระหายมาก จึงรับถ้วยน้ำแกงมาดื่มสองสามอีก น้องสาวพูดอยู่ข้างกายว่า “วันนี้ครอบครัวของพวกเราประสบภัยร้ายแรงเช่นนี้ พวกเราคงมีชีวิตรอดอยู่ได้ไม่นาน ทำไมยังจะจิบรสชาติเนื้ออีก” พี่ชายฟังคำพูดของน้องสาวแล้วก็ร้องไห้คร่ำครวญ ต่อมามีคนนำเรื่องนี้ไปบอกโจโฉ โจโฉจึงรีบส่งคนมาจับเด็กทั้งสอง

ลูกสาวของขงหรงไม่กลัวแม่แต่นิด พูดยกับพี่ชายว่า “ถ้าคนตายไปแล้วยังมีวิญญาณ พวกเราก็สามารถพบพ่อแม่ ไม่นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสุขที่สุดหรือ” เมื่อพูดจบก็ยึดคอรอกการลงโทษ สีหน้าไม่มีท่าทีกลัวเลยแม้แต่น้อย คนบริเวณรอบๆพบเห็นเหตุการณ์เช่นนี้ ไม่มีใครที่ไม่รู้สึกเศร้าใจ

สำนวนนี้หมายถึง ภัยพิบัติทำลายสิ้น จึงไม่มีใครที่จะโชคดีรอดพ้นไปได้

3.2 โครงสร้างไวยากรณ์ของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว

เมื่อพิจารณาโครงสร้างภายในของสำนวนจีนในแง่ของไวยากรณ์แล้ว สามารถแบ่งประเภทของสำนวนจีนออกเป็น 2 ประเภท (Mǎ Guófán, 1998: 269-284)

3.2.1 สำนวนจีนที่มีวรรคเดียว

3.2.1.1 ความสัมพันธ์แบบประธานกับภาคแสดง (主謂關係 Zhǔwèi Guānxi)

3.2.1.2 ความสัมพันธ์แบบกริยากับกรรม (動賓關係 Dòngbīn Guānxi)

3.2.1.3 ความสัมพันธ์แบบกริยากับส่วนเสริมกริยา(動補關係 Dòngbǔ Guānxi)

3.2.1.4 ความสัมพันธ์แบบส่วนหลักกับส่วนขยาย (偏正關係 Piānzhèng Guānxi)

3.2.1.5 ความสัมพันธ์แบบมีคำสองหน้าที่(兼語關係 Jiānyǔ Guānxi)

3.2.1.1 ความสัมพันธ์แบบประธานกับภาคแสดง หมายถึง สำนวนที่มีภาคประธานกับภาคแสดง

君子之交淡如水

jūnzǐ zhī jiāo dàn rú shuǐ

คนดี ของ การคบค้าสมาคม ใสสะอาด ดุ่น้ำ

หมายถึง การติดต่อคบค้าสมาคมกันของคนดีนั้นใสสะอาดดุ่น้ำ และไม่คิตินิทเพื่อหลอกล่อใช้

สำนวนนี้มี 君子之交 เป็นภาคประธาน 淡如水 เป็นภาคแสดง

英雄所見略同

yīngxióng suǒjiàn lüè tóng

วีรบุรุษ สิ่งที่พบเห็น ส่วนใหญ่ เหมือน

สิ่งที่วีรบุรุษพบเห็นส่วนใหญ่เหมือนกัน

หมายถึง คนที่อยู่ในระดับวีรบุรุษด้วยกันย่อมมีความเห็นคล้ายกัน

สำนวนนี้มี 英雄 เป็นภาคประธาน 所見略同 เป็นภาคแสดง

3.2.1.2 ความสัมพันธ์แบบกริยากับกรรม จำนวนที่มีส่วนที่เป็นการกระทำกับส่วนที่เป็นเป้า
ของการกระทำ

像煞有介事

xiàng shà yǒu jiè shì

เหมือน อย่างยิ่ง มี อย่างนั้น เรื่อง

เหมือนมีเรื่องอย่างนั้นเกิดขึ้นจริงๆ

หมายถึง เสแสร้งเหมือนมีเรื่องนั้นเกิดขึ้นจริงๆ

จำนวนนี้มี 像 เป็นกริยา 煞有介事 เป็นกรรม

如墮五里霧中

rú duò wǔ lǐ wù zhōng

ดูจ ตก ห่า ลี้ หมอก ใน

ดูจตกอยู่ในหมอกหนา

หมายถึง ไม่เข้าใจเรื่องราวอย่างชัดเจน ตกอยู่ในสภาพประหลาดใจ

จำนวนนี้มี 如 เป็นกริยา 墮五里霧中 เป็นกรรม

3.2.1.3 ความสัมพันธ์แบบกริยากับส่วนเสริมกริยา หมายถึง จำนวนที่มีกริยากับส่วนเสริม

立於不敗之地

lì yú bù bài zhī dì

ยืน อยู่ ไม่ แพ้ ที่ ที่

ยืนอยู่ในที่ที่ไม่แพ้

หมายถึง อยู่ในสภาพที่ไม่แพ้

จำนวนนี้มี 立 เป็นกริยา 於不敗之地 เป็นส่วนเสริมกริยา

3.2.1.4 ความสัมพันธ์แบบส่วนหลักกับส่วนขยาย หมายถึง จำนวนที่มีส่วนหลักกับส่วน
ขยาย ส่วนหลัก คือส่วนที่เป็นใจความหลัก ส่วนขยายคือส่วนที่เป็นส่วนขยายใจความหลัก

九牛二虎之力

jiǔ niú èr hǔ zhī lì

เก้า วัว สอง เสือ ของ พลัง

พลังกำลังของเสือสองตัวและวัวเก้าตัว

หมายถึง มีพลังกำลังมหาศาล

จำนวนนี้มี 九牛二虎之 เป็นส่วนขยายใจความหลัก 力 เป็นส่วนที่เป็นใจความหลัก

三年不窺園

sān nián bù kuī yuán

สามปี ไม่ มอง สวน ดอกไม้

หมายถึง จิตใจที่มุ่งมั่นศึกษาเล่าเรียน

สำนวนนี้มี 三年 เป็นส่วนขยายใจความหลัก 不窺園 เป็นส่วนที่เป็นใจความหลัก

3.2.1.5 ความสัมพันธ์แบบมีคำสองหน้าที่ หมายถึง กรรมของกริยาตัวแรกเป็นประธานของกริยาตัวที่สอง

恨鐵不成鋼

hèn tiě bù chéng gāng

เกลียด เหล็ก ไม่ เป็น เหล็กกล้า

หมายถึง เรียกร้องอย่างเคร่งครัดกับคนที่เฟ้อรอ โกรธเขาที่ไม่เอาการเอางาน รีบร้อนหวังให้เขาดีขึ้นกว่าเดิม

สำนวนนี้มี 恨 เป็นกริยาตัวแรก มีกรรมคือ 鐵 และ 鐵 เป็นประธานของกริยาตัวที่สองคือ 成

化干戈爲玉帛

huà gāngē wéi yù bó

เปลี่ยน อาวุธ เป็น หยก ผ้า

เปลี่ยนอาวุธเป็นหยกและผ้า

หมายถึง เปลี่ยนสงครามให้เป็นการติดต่อกันอย่างสันติภาพ

สำนวนนี้มี 化 เป็นกริยาตัวแรก มีกรรมคือ 干戈 และ 干戈 เป็นประธานของกริยาตัวที่สองคือ 爲

นอกจากนี้จากการศึกษาวิเคราะห์สำนวนจีนที่มีวรรณคดียว ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเพิ่มความสัมพันธ์อีก 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์แบบกริยาคู่ (連動關係 Liándòng Guānxi) ความสัมพันธ์แบบย่อความ(緊縮關係 Jǐnsuō Guānxi) ดังนี้

ความสัมพันธ์แบบกริยาคู่ ประกอบด้วยกริยาสองตัวอยู่ในวรรณคดียวกัน

一去不復返

yī qù bù fù fǎn

พอไป ไม่ อีก กลับมา

พอไปแล้วก็ไม่กลับมาอีก

หมายถึง เรื่องที่กลายเป็นอดีตไปแล้ว จึงไม่สามารถปรากฏได้อีก

去 เป็นกริยาตัวแรก 返 เป็นกริยาตัวที่สอง

過屠門而大嚼

guò túmén ér dà jué

ผ่านร้านขายเนื้อ จึง ใหญ่ เคี้ยว

ผ่านร้านขายเนื้อจึงเคี้ยวคำใหญ่

หมายถึง สิ่งที่ยากได้ แต่ไม่สามารถไขว่คว้าได้เพียงแค่อาความฝันลมๆแล้งๆมาปอบใจตัวเอง

過 เป็นกริยาตัวแรก 嚼 เป็นกริยาตัวที่สอง

ความสัมพันธ์แบบย่อความ (緊縮關係 Jǐnsuō Guānxi) หมายถึง ประโยคที่แสดงเนื้อหาของประโยคความรวม โดยใช้รูปแบบที่คล้ายกับประโยคความเดียว โดยทั่วไปสามารถถือว่าเป็นการย่อความจากประโยคความรวม (Liú Yuèhuá , 1983: 573)

可望而不可即

kě wàng ér bù kě jí

สามารถมอง แต่ ไม่ สามารถ เข้าใกล้

สามารถมองเห็นแต่ไม่สามารถเข้าใกล้

หมายถึง เรื่องที่ยากจะปรากฏเป็นจริงในช่วงเวลาหนึ่ง

วรรคแรก คือ 可望 วรรคหลัง คือ 不可即 แสดงถึงความหมายที่ตรงข้ามกับวรรคหน้า

心有餘而力不足

xīn yǒu yú ér lì bù zú

ใจ มี เหลือเฟือ แต่ แรง ไม่ พอ

หมายถึง ในใจอยากทำ แต่กำลังกายไม่พอ

วรรคแรก คือ 心有餘 วรรคหลัง คือ 力不足 แสดงถึงความหมายที่ตรงข้ามกับวรรคหน้า

ทั้งสองสำนวนนี้เป็นประโยคความรวมแบบย่อความของความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง

3.2.2 สำนวนจีนที่มีสองวรรค ประกอบด้วยวรรคหน้ากับวรรคหลัง ระหว่างสองวรรคมีความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 ความสัมพันธ์แบบคู่ขนาน (并列關係 Bìngliè Guānxi)

3.2.2.2 ความสัมพันธ์แบบต่อเนื่อง (承接關係 Chéngjiē Guānxi)

3.2.2.3 ความสัมพันธ์แบบจุดมุ่งหมาย (目的關係 Mùdì Guānxi)

3.2.2.4 ความสัมพันธ์แบบเหตุและผล (因果關係 Yīnguǒ Guānxi)

3.2.2.5 ความสัมพันธ์แบบสมมุติ(假設關係 Jiǎshè Guānxi)

3.2.2.6 ความสัมพันธ์แบบเพิ่มความหมายวรรคหน้า (遞進關係 Dìjìn Guānxi)

3.2.2.7 ความสัมพันธ์แบบบอกความขัดแย้ง (轉折關係 Zhuǎnzhé Guānxi)

3.2.2.8 ความสัมพันธ์แบบบอกความให้เลือกเอา (選擇關係 Xuǎnzé Guānxi)

3.2.2.1 ความสัมพันธ์แบบคู่ขนาน หมายถึง วรรคหน้าและวรรคหลังของสำนวนประเภทนี้ ไม่มีการแยกลำดับก่อนหลัง ส่วนหน้ากับส่วนหลังมีฐานะเท่ากันหรือมีความสำคัญเสมอกัน

不可無一, 不可有二

bù kě wú yī, bù kě yǒu èr

ไม่สามารถ ไม่มี หนึ่ง ไม่สามารถ ไม่มี สอง

หมายถึง เป็นหนึ่งไม่เป็นสองรองใคร

วรรคแรก คือ 不可無一 วรรคที่สอง คือ 不可有二 มีความสำคัญเท่ากัน

爲臣死忠, 爲子死孝

wéi chén sǐ zhōng, wéi zǐ sǐ xiào

เป็น ขุนนาง ตาย รักดี เป็น ลูก ตาย กตัญญู

เป็นขุนนางรักดีจนตาย เป็นลูกกตัญญูจนตาย

หมายถึง เป็นขุนนางต้องจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เป็นลูกต้องกตัญญูต่อพ่อแม่อย่าง ไม่เสียตาย ชีวิต

วรรคแรก คือ 爲臣死忠 วรรคที่สอง คือ 爲子死孝 มีความสำคัญเท่ากัน

3.2.2.2 ความสัมพันธ์แบบต่อเนื่อง หมายถึง วรรคหลังต่อเนื่องมาจากวรรคหน้า ในแง่ของความหมาย วรรคหน้าจะอยู่ข้างหน้า วรรคหลังจะอยู่ข้างหลัง เพราะความหมายของสำนวนมีลำดับก่อนหลัง ดังนั้นวรรคหน้ากับวรรคหลังจึงไม่สามารถสลับที่กันได้ เช่น

鞠躬盡瘁, 死而後已

jūgōng jìn cuì, sǐ ér hòu yǐ

ระมัดระวัง เหน็ดเหนื่อยเต็มที ตาย หลังจากนั้น หยุด

ทำงานอย่างระมัดระวังและเหน็ดเหนื่อยเต็มที จนตายจึงจะหยุด

หมายถึง ทำอย่างสุดความสามารถโดยไม่คำนึงถึงความลำบาก จนกระทั่งตายถึงจะหยุด

วรรคแรก คือ 鞠躬盡瘁 เป็นเหตุการณ์ที่เกิดก่อนวรรคที่สอง คือ 死而後已

眉頭一皺, 計上心來

méitóu yī zhòu, jì shàng xīn lái

คิ้ว หนึ่ง ขมวด แขน ขึ้นใจ มา

พอขมวดคิ้ว แขนการก็ผุดขึ้นมาในใจ

หมายถึง คิดแผนการออกอย่างฉับพลัน

วรรคแรก คือ 眉頭一皺 เป็นเหตุการณ์ที่เกิดก่อนวรรคที่สอง คือ 計上心來

3.2.2.3 ความสัมพันธ์แบบจุดมุ่งหมาย หมายถึง วรรคหน้าคือการกระทำ หรือขั้นตอน
วรรคหลังแสดงถึงจุดมุ่งหมายที่การกระทำหรือขั้นตอนนั้นต้องการบรรลุ

藏之名山, 傳之其人

cáng zhī míng shān, chuán zhī qí rén

เก็บ ที่ ภูเขาหมิงซาน ถ่ายทอด แก่ อย่างนี้ คน

เก็บที่ภูเขาหมิงซาน ถ่ายทอดแก่คนอย่างนี้

หมายถึง นำสิ่งของวางไว้ในที่ปลอดภัย มอบให้กับคนที่ไว้ใจได้

วรรคแรก คือ 藏之名山 เป็นการกระทำที่กระทำขึ้นเพื่อให้บรรลุผลที่เกิดขึ้นในวรรคที่สอง
คือ 傳之其人

養軍千日, 用在一時

yǎng jūn qiān rì, yòng zài yīshí

เลี้ยง ทหาร พัน วัน ใช้ ช่วงเดียว

หมายถึง กองทัพในยามปกติต้องเลี้ยงดูระยะยาว เพื่อไว้ใช้ในยามคับขัน

วรรคแรก คือ 養軍千日 เป็นการกระทำที่กระทำขึ้นเพื่อให้บรรลุผลที่เกิดขึ้นในวรรคที่
สอง คือ 用在一時

3.2.2.4 ความสัมพันธ์แบบเหตุและผล หมายถึง วรรคหน้าและวรรคหลังมีความสัมพันธ์
แบบเหตุและผล โดยที่วรรคหน้าคือเหตุ วรรคหลังคือผล

人非聖賢, 孰能無過

rén fēi shèngxián, shú néng wú guò

คนธรรมดา ไม่ใช่ นักปราชญ์ ใคร ได้ ไม่ ผิดพลาด

คนธรรมดาไม่ใช่ นักปราชญ์ ใครเลยจะไม่ ผิดพลาด

หมายถึง คนธรรมดาไม่ใช่ นักปราชญ์หรืออัจฉริยะบุคคล ใครๆก็ล้วนมีความผิดพลาดได้ทั้งนั้น

วรรคแรก คือ 人非聖賢 วรรคที่บอกเหตุ วรรคที่สอง คือ 孰能無過 เป็นวรรคที่บอกผล

城門失火, 殃及池魚

chéngmén shīhuǒ, yāng jí chí yú

ประตูเมือง เกิดเพลิงไหม้ เตือนร้อน ถึง บ่อ ปลา

ประตูเมืองเกิดเพลิงไหม้ เตือนร้อนถึงปลาในบ่อ

หมายถึง ไม่มีความผิดแต่ก็พลอยเดือดร้อนไปด้วย

วรรคแรก คือ 城門失火 วรรคที่บอกเหตุ วรรคที่สอง คือ 殃及池魚 เป็นวรรคที่บอกผล

3.2.2.5 ความสัมพันธ์แบบสมมุติ หมายถึง วรรคหน้าเป็นการสมมุติ วรรคหลังเป็น

การแสดงถึงผลของการสมมุติ

不經一事, 不長一智

bù jīng yī shì, bù zhǎng yī zhì

ไม่ผ่าน หนึ่ง เรื่อง ไม่เพิ่มพูน หนึ่ง ความรู้

ถ้าไม่เคยผ่านเรื่องใด ก็จะไม่เพิ่มพูนความรู้นั้น

หมายถึง ไม่มีประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยตนเอง ก็ไม่สามารถเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องนั้นได้

วรรคแรก คือ 不經一事 เป็นการสมมุติ วรรคที่สอง คือ 不長一智 แสดงถึงผลของการสมมุติ

一著不慎, 滿盤皆輸

yī zhāo bù shèn, mǎn pán jiē shū

หนึ่ง เดินหมาก ไม่ระวัง ทั่ว กระดาน ทั้งหมด แพ้

เดินหมากพลาดหนึ่งก้าว ก็จะแพ้ทั้งกระดาน

หมายถึง ถ้าจัดการกับปัญหาทั้งหมดที่มีความสำคัญอย่างไม่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดความ

พ่ายแพ้

วรรคแรก คือ 一著不慎 เป็นการสมมุติ วรรคที่สอง คือ 滿盤皆輸 แสดงถึงผลของการสมมุติ

3.2.2.6 ความสัมพันธ์แบบเพิ่มความหมายวรรคหน้า หมายถึง ความหมายของวรรคหลังมี

ความหมายไปเสริมหรือเพิ่มความหมายของวรรคหน้า

螳螂捕蟬, 黃雀在後

tángláng bǔ chán, huángquè zài hòu

ตั๊กแตนตำข้าว จับ จักจั่น นกกระจอก อยู่ ข้างหลัง

หมายถึง มองเห็นแต่สิ่งที่อยู่ข้างหน้า แต่ไม่รู้ว่ามิถุนกำลังตามมา

วรรคแรก คือ 螳螂捕蟬 เหตุการณ์แรก วรรคที่สอง คือ 黃雀在後 เป็นเหตุการณ์ที่สองที่มีความหมายเสริมวรรคหน้า

爲虺弗摧, 爲蛇若何

wéi huǐ fú cuī, wéi shé ruòhé

เป็น งูเล็ก ไม่ ทำลาย เป็น งู อย่างไร

ตอนเป็นงูเล็กไม่ทำลาย เมื่อโตเป็นงูใหญ่จะทำอย่างไร

หมายถึง เมื่อข้าศึกอ่อนแอถ้าไม่กำจัดจะต้องมีภัยตามมาภายหลัง

วรรคแรก คือ 爲虺弗摧 เหตุการณ์แรก วรรคที่สอง คือ 爲蛇若何 เป็นเหตุการณ์ที่สอง
ที่มีความหมายเสริมวรรคหน้า

3.2.2.7 ประโยคความรวมที่บอกความขัดแย้ง หมายถึง วรรคหลังไม่ได้พูดค้อยตามวรรคหน้า
แต่พูดในความหมายที่ตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกับวรรคหน้า

匹夫無罪，懷璧其罪

pǐfū wú zuì, huái bì qí zuì

คนธรรมดา ไม่มี ความผิด ครอบครอง หยกเขียว ของมัน ความผิด

คนธรรมดาแต่เดิม ไม่มี ความผิด แต่เมื่อได้ครอบครองหยกเขียวอาจได้รับโทษจากมัน

หมายถึง สิ่งที่มีค่ามากสามารถก่อภัยพิบัติให้แก่คนที่ไม่มี ความผิด ได้

วรรคแรก คือ 匹夫無罪 วรรคที่สอง คือ 懷璧其罪 เป็นการแสดงความหมายที่ขัดแย้ง
กับวรรคหน้า

飽食終日，無所用心

bǎoshí zhōngrì, wú suǒ yòng xīn

อิ่ม กิน ทั้งวัน ไม่ เรื่อง ใช้ ความคิด

กินอิ่มทั้งวัน แต่ไม่ใช้ความคิด

หมายถึง กินอิ่มทั้งวัน แต่กลับไม่ใช้ความคิดแม้แต่นิด

วรรคแรก คือ 飽食終日 วรรคที่สอง คือ 無所用心 เป็นการแสดงความหมายที่ขัดแย้ง
กับวรรคหน้า

3.2.2.8 ความสัมพันธ์แบบบอกความให้เลือกเอา หมายถึง ในสองวรรคมีข้อความที่ต้องเลือก
เพียงอย่างเดียว

寧爲玉碎，不爲瓦全

níng wéi yù suì, bù wéi wǎ quán

ยอม เป็น หยก แตก ไม่ เป็น กระเบื้อง สมบูรณ์

ยอมเป็นหยกแตก จะไม่ยอมเป็นกระเบื้องที่สมบูรณ์

หมายถึง ยินยอมเพื่อคุณธรรมยอมสละชีวิต จะไม่ยอมเอาตัวรอด

วรรคแรก คือ 寧爲玉碎 เป็นส่วนที่เลือก วรรคที่สอง คือ 不爲瓦全 เป็นส่วนที่ไม่เลือก

Mǎ Guófán (1998: 269-284) ได้จัดแบ่งประเภทของสำนวนจีนออกเป็นสำนวนจีนที่มีวรรค
เดียว และสำนวนจีนที่มีสองวรรค โดยจัดแบ่งความสัมพันธ์ของสำนวนจีนที่มีสองวรรคเป็น 8 ประเภท
ดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่จากการศึกษาวิเคราะห์สำนวนจีนที่มีสองวรรค ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเพิ่มความ

สัมพันธ์อีกลักษณะหนึ่ง คือ ความสัมพันธ์แบบภาคประธานกับภาคแสดง(主謂關係 Zhǔwèi Guānxi) เพราะมีสำนวนจีนที่มีสองวรรคซึ่งวรรคหน้าและวรรคหลังมีความสัมพันธ์กันแบบภาคประธานกับภาคแสดง เช่น

八公山上, 草木皆兵

bāgōngshān shàng, cǎo mù jiē bīng

บนเขาปากง ห้วย ต้นไม้ ทั้งหมด ทหาร

บนเขาปากงทั้งห้วยและต้นไม้ล้วนเป็นทหารทั้งหมด

หมายถึง สภาพจิตใจที่หวาดกลัวเป็นอย่างมาก

สำนวนนี้มี 八公山上 เป็นภาคประธาน 草木皆兵 เป็นภาคแสดง

它山之石, 可以攻錯

tāshān zhī shí, kěyǐ gōng cuò

อื่นๆ เขา ที่ หิน สามารถ เอามาเติม

หินที่เขาอื่นสามารถเอามาเติมได้

หมายถึง นำข้อติเตียนและความช่วยเหลือของผู้อื่นมาเปลี่ยนแปลงข้อบกพร่องของตนเอง

สำนวนนี้มี 它山之石 เป็นภาคประธาน 可以攻錯 เป็นภาคแสดง

3.3 การเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว

จากการศึกษาพจนานุกรมสำนวนจีนทั้ง 3 เล่ม ได้แก่ พจนานุกรม ศึกษาอธิบายสำนวนจีน

漢語成語考釋詞典 Hànyǔ Chéngyǔ Kǎoshì Cídiǎn ของ Liú Jiéxiū 劉潔修 (1989)

พจนานุกรมสำนวนจีนเล่มใหญ่ 中國成語大辭典 Zhōngguó Chéngyǔ Dàcídiǎn ของ Wáng

Tāo กับ Wáng Jiànyīn 王濤, 王劍引 (1986) และพจนานุกรมสำนวนจีนเล่มใหญ่ 中華成語

大辭典 Zhōnghuá Chéngyǔ Dàcídiǎn ของ Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú

Sōngyǔn 向光忠, 李行健, 劉松筠 (1997) พบว่า สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4

ตัวส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษร และมีการลดจำนวนตัวอักษรในลักษณะต่างๆ บาง

สำนวนเปลี่ยนเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว บางสำนวนแม้เปลี่ยนแปลงจำนวนตัว

อักษรแล้ว แต่ยังคงเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว (Liú Jiéxiū, 1985: 57-59)

3.3.1 การเปลี่ยนแปลงเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

3.3.1.1 ปัจจุบันเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว

3.3.1.2 ปัจจุบันเป็นสำนวนจีนในรูปที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว และในรูปสำนวนเดิมด้วย

3.3.1.1 ปัจจุบันเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว

侯門深似海	⇒	侯門似海
hóu mén shēn sì hǎi		hóu mén sì hǎi
บรรดาขุนนาง ประตู ลึก คว้าง ทะเล		บรรดาขุนนาง ประตู คว้าง ทะเล

ประตูบ้านบรรดาขุนนางลึกคว้างทะเล

หมายถึง เมื่อมีความแตกต่างกันด้านฐานะและอำนาจ ความสัมพันธ์กับคนที่เคยคุ้นเคยกันในอดีต ก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นห่างเหินและตัดขาดกัน

สำนวน 侯門深似海 มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรจาก 5 ตัวเป็น 4 ตัว

鞭長不及馬腹	⇒	鞭長莫及
biān cháng bù jí mǎ fù		biān cháng mò jí
แส้ ยาว ไม่ ถึง ท้องม้า		แส้ ยาว ไม่ ถึง

แส้แม้จะยาวก็ตีไม่ถึงท้องม้า

หมายถึง มีกำลังไม่พอ

สำนวน 鞭長不及馬腹 มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรจาก 6 ตัวเป็น 4 ตัว

3.3.1.2 ปัจจุบันเป็นสำนวนจีนในรูปที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัวและในรูปสำนวนเดิมด้วย

擲地作金石聲	⇒	擲地金聲
zhì dì zuò jīnshí shēng		zhì dì jīn shēng
โยน ดิน ทำเครื่องดนตรี เสียง		โยน ดิน เครื่องดนตรี เสียง

โยนดินทำเสียงเครื่องดนตรี

หมายถึง ชื่นชมคำพูดของคนซึ่งมั่นคงมีพลัง และมีความหมายสูงส่ง

สำนวน 擲地作金石聲 ยังคงเป็นสำนวนที่มีจำนวนตัวอักษร 6 ตัว แต่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็น 4 ตัวด้วย

蠹眾木折, 隙大牆壞	⇒	蠹眾木折 dù zhòng mù zhé มอด มาก ไม้ หัก 隙大牆壞 xì dà qiáng huài ช่อง ใหญ่ กำแพง พัง
dù zhòng mù zhé, xì dà qiáng huài		
มอด มาก ไม้ หัก ช่อง ใหญ่ กำแพง พัง		
มอดมีมากไม้จะหัก ช่องร้าวเป็นรอยใหญ่กำแพงจะพัง		

หมายถึง ปังจัญที่เลวร้ายมีมากจึงทำให้เกิดภัยร้ายแรง

สำนวน 蠹眾木折, 隙大牆壞 ยังคงเป็นสำนวนที่มีจำนวนตัวอักษร 8 ตัว แต่มีการแบ่งวรรคหน้าและวรรคหลังเป็น 2 สำนวน คือ 蠹眾木折 และ 隙大牆壞 กลายเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัวด้วย

3.3.2 การเปลี่ยนแปลงที่ยังคงเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว

<p>王顧左右而言他 wáng gù zuǒ yòu ér yán tā กษัตริย์ มอง คนสนิท แล้ว พูด เรื่องอื่น หมายถึง ไม่มีคำตอบ ทำท่าทางพึมพำ</p>	⇒	<p>顧左右而言他 gù zuǒ yòu ér yán tā มอง คนสนิท แล้ว พูด เรื่องอื่น</p>
---	---	---

สำนวน 王顧左右而言他 มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรจาก 7 ตัวเป็น 6 ตัว

<p>有過之而無不及 yǒu guò zhī ér wú bù jí มี ถ้ำหน้า เขา และ ไม่มี ไม่ ทัน หมายถึง เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีแต่ถ้ำหน้า ไม่มีอะไรที่สู้ไม่ได้</p>	⇒	<p>有過之無不及 yǒu guò zhī wú bù jí มี ถ้ำหน้า เขา ไม่มี ไม่ ทัน</p>
--	---	---

สำนวน 有過之而無不及 มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรจาก 7 ตัวเป็น 6 ตัว

นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว ขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงสำนวนนั้นๆเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัวด้วย เช่น

<p>燕雀安知鴻鵠之志 yàn què ān zhī hóng hú zhī zhì</p>	⇒	<p>燕雀安知鴻鵠志 yàn què ān zhī hóng hú zhì นกนางแอ่น นกกระจอก อย่างไร รู้ ยิ่งใหญ่ ห่านฟ้า ปณิธาน 鴻鵠之志 hóng hú zhī zhì ยิ่งใหญ่ ห่านฟ้า ของ ปณิธาน (หมายถึง ปณิธานอันยิ่งใหญ่)</p>
--	---	---

นกนางแอ่น นกกระจอก อย่างไร รู้ยิ่งใหญ่ ห่านฟ้า ของ ปณิธาน

นกนางแอ่นและนกกระจอกจะรู้ปณิธานอันยิ่งใหญ่ของห่านฟ้าได้อย่างไร

หมายถึง คนธรรมดาไม่สามารถเข้าใจปณิธานอันยิ่งใหญ่ของวีรบุรุษได้

สำนวน 燕雀安知鴻鵠之志 มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษร 2 ลักษณะ คือเปลี่ยนจำนวนตัวอักษรจาก 8 ตัวเป็น 7 ตัวและ 4 ตัว สำนวนนี้เมื่อเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัวแล้วความหมายเปลี่ยนไป

3.3.3 ลักษณะการลดจำนวนตัวอักษรของสำนวนจีน

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว ทำให้เห็นลักษณะการลดจำนวนตัวอักษรของสำนวนจีนซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ

3.3.3.1 คงไว้เฉพาะส่วนที่สามารถสรุปความหมายของสำนวนเดิม

3.3.3.2 ตัดคำไม่แท้ในสำนวนเดิมออก

3.3.3.3 คงไว้เฉพาะส่วนหน้าหรือส่วนหลังของสำนวนเดิม

3.3.3.1 คงไว้เฉพาะส่วนที่สามารถสรุปความหมายของสำนวนเดิม

ลักษณะนี้เป็นการลดจำนวนตัวอักษรของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว โดยคำที่ตัดออกไปไม่มีผลกระทบต่อความหมายโดยรวมของสำนวนนั้น แต่ในบางกรณีก็เป็นการตัดคำ เพื่อให้เกิดสำนวนที่มีความหมายใหม่ โดยทั่วไปเป็นการลดจำนวนตัวอักษรให้เป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 5 ตัว

步步生蓮花

bùbù shēng liánhuā

จิ้งหะก้าว ก้าเน็ด ดอกบัว

หมายถึง การเดินของหญิงสาวที่เดินอรชรอ่อนแอ้งคางม

步步蓮花

bù bù lián huā

จิ้งหะก้าว ดอกบัว

貧賤不能移

pínjiàn bù néng yí

ยากจนและมีฐานะต่ำต้อย ไม่สามารถ เปลี่ยนแปลง

แม้จะยากจนและมีฐานะต่ำก็ไม่เปลี่ยนแปลง

หมายถึง แม้จะยากจนมีฐานะต่ำต้อย แต่จะไม่เปลี่ยนแปลงปณิธานอันมั่นคง

貧賤不移

pín jiàn bù yí

ยากจนและมีฐานะต่ำต้อย ไม่เปลี่ยนแปลง

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 6 ตัว

百思不得其解

bǎi sī bùdé qíjiě

百思不解

bǎi sī bù jiě

ร้อย คืด ไม่ได้ สิ่งนั้น
คืดร้อยครั้งก็ไม่ได้คำอธิบายเช่นนั้น
หมายถึงใช้ความคิดคิดมากมายก็ยังไม่สามารถเข้าใจได้

เข้าใจร้อย คืด เข้าใจ

夏蟲不可語冰
xiàchóng bùkě yǔ bīng
หอนอนในฤดูร้อน ไม่สามารถ พูด น้ำแข็ง
หอนอนในฤดูร้อน ไม่สามารถพูดเรื่องน้ำแข็ง
หมายถึง คนที่มีความรู้น้อย ไม่รู้จักเหตุผล

夏蟲語冰
xià chóng yǔ bīng
หอนอนในฤดูร้อน พูด น้ำแข็ง

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 7 ตัว
半部論語治天下
bànbù lúnyǔ zhì tiānxià
ครึ่งเล่ม คัมภีร์หลุนยฺหวี่ ปกครอง ประเทศ
คัมภีร์หลุนยฺหวี่ครึ่งเล่มปกครองประเทศได้
หมายถึง เน้นถึงความสำคัญของการศึกษาคัมภีร์ของขงจื้อ

半部論語
bànbù lúnyǔ
ครึ่งเล่ม คัมภีร์หลุนยฺหวี่

無可奈何花落去
wú kě nàihé huā luò qù
ไม่ สามารถ ทำอะไร ดอกไม้ร่วง ไป
ไม่มีวิธียับยั้งดอกไม้ที่หลุดร่วงไป
หมายถึง ไม่สามารถทำอะไรได้ (จำใจ)

無可奈何
wú kě nàihé
ไม่ สามารถ ทำอะไร

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 8 ตัว
百練鋼化爲繞指柔¹
bǎi liàngāng huàwéi ráo zhǐróu
ร้อย หลอมเหล็กกล้า กลายเป็น อ่อน โยน
เหล็กกล้าหลอมร้อยครั้งกลายเป็นอ่อนโยน
หมายถึง อุปนิสัยแข็งแแกร่ง คือร้อน เปลี่ยนเป็นอ่อนโยน นุ่มนวล

百練成鋼
bǎi liàn chéng gāng
ร้อย หลอม เป็น กล้า

¹สำนวน 百練鋼化爲繞指柔 เมื่อเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว คือ 百練成鋼 ความหมายเปลี่ยนไป หมายถึง คนเมื่อผ่านการทดสอบในชีวิตที่ต้องต่อสู้มาเป็นเวลานานก็จะกลายเป็นคนที่เข้มแข็ง(Liú Jíxiū, 1989: 21)

積善之家, 必有餘慶

jī shàn zhī jiā, bì yǒu yú qìng

สะสม บุญกุศล ที่ บ้าน ต้อง มี เหลือเพื่อ ความสุข

บ้านที่สะสมบุญกุศลจะต้องมีความสุขเหลือเพื่อ

หมายถึง คนที่ทำแต่บุญกุศล จะต้องได้รับความสุขในภายหลัง

積善餘慶

jī shàn yú qìng

สะสม บุญกุศล เหลือเพื่อ

ความสุข

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 10 ตัว

瓜田不納履, 李下不整冠²

guātián bù nà lǚ, lǐxià bù zhěng guān

สวนแตง ไม่ หยิบ รองเท้า ใต้ต้นพลัม ไม่ จัด หมวก

หมายถึง หลบเลี่ยงความยุ่งยากและความสงสัย

瓜田李下

guātián lǐxià

สวนแตง ใต้ต้นพลัม

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 14 ตัว

先天下之憂而憂, 後天下之樂而樂

xiāntiān xià zhī yōu ér yōu, hòutiān xià zhī lè ér lè

ตอนแรก โลก ของ ความกังวล จึง ความกังวล ภายหลัง

โลก ของ สุข จึง สุข

หมายถึง มีความกังวลก่อนความกังวลของคนทั้งโลก มีความสุขหลังความสุขของคนทั้งโลก

先憂後樂

xiān yōu hòu lè

ตอนแรก กังวล ภายหลัง สุข

3.3.3.2 ตัดคำไม่แท้ในสำนวนเดิมออก

ลักษณะนี้เป็นการลดจำนวนตัวอักษรของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว โดยการตัดคำไม่แท้ ออก ซึ่งไม่ทำให้ความหมายของสำนวนเดิมเปลี่ยนไป เมื่อลดจำนวนตัวอักษรแล้ว บางสำนวนก็เปลี่ยนเป็นสำนวนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว บางสำนวนก็ยังคงเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 5 ตัว

何樂而不爲

hé lè ér bù wéi

อย่างไร กิจกรรม และ ไม่ ทำ

จะไม่ทำกิจกรรมได้อย่างไร

何樂不爲

hé lè bù wéi

อย่างไร กิจกรรม ไม่ ทำ

² สำนวน 瓜田不納履, 李下不整冠 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว คือ 瓜田李下 ความหมายเปลี่ยนไป หมายถึง ส่วนที่ทำให้เกิดความสงสัย(Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 325)

หมายถึง สามารถทำได้แน่นอน เต็มใจทำ

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 8 ตัว

生則同衾, 死則同穴

生同衾, 死同穴

shēng zé tóng qīn, sǐ zé tóng xué

shēng tóng qīn, sǐ tóng xué

มีชีวิต ก็ ร่วมกัน ผ้ำห่ม ตาย ก็ ร่วมกัน สุสาน

มีชีวิต ร่วมกัน ผ้ำห่ม ตาย ร่วมกัน สุสาน

เมื่อมีชีวิตร่วมผ้ำห่มผืนเดียวกัน พอตายก็ร่วมสุสานเดียวกัน

หมายถึง สามิภรรยาที่รักใคร่กันมาก

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 10 ตัว

知其然而不知其所以然

知其然, 不知其所以然

zhī qí rán ér bù zhī qí suǒ yǐ rán

zhī qí rán , bù zhī qí suǒ yǐ rán

รู้ เช่นนั้น แต่ ไม่ รู้ เช่นนั้น เหตุผล

รู้ เช่นนั้น ไม่ รู้ เช่นนั้น เหตุผล

รู้ว่าเป็นเช่นนั้น แต่ไม่ รู้เหตุไฉนจึงเป็นเช่นนั้น

หมายถึง เข้าใจเพียงรูปลักษณ์ภายนอก แต่ไม่เข้าใจภายในหรือแก่นแท้

3.3.3.3 คงไว้เฉพาะส่วนหน้าหรือส่วนหลังของสำนวนเดิม

ลักษณะนี้เป็นการแบ่งสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรตั้งแต่ 8 ตัวที่มี 2 วรรคเป็น

2 ส่วน คือ แบ่งเป็นวรรคหน้าและวรรคหลัง โดยที่บางสำนวนจะเลือกเฉพาะวรรคหน้า โดยเลือกส่วนที่สามารถสรุปความหมายของสำนวนเดิม บางสำนวนเลือกเฉพาะวรรคหลัง โดยเลือกส่วนที่สามารถสรุปความหมายของสำนวนเดิม บางสำนวนตัดวรรคหน้าและวรรคหลังออกเป็นสองสำนวน ดังนี้

1. เลือกเฉพาะวรรคหน้า

สำนวนนั้นเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 8 ตัว และเลือกเฉพาะวรรคหน้ามาเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 8 ตัว

箭在弦上, 不得不發

箭在弦上

jiàn zài xiánshàng, bùdé bù fā

jiàn zài xián shàng

ลูกธนู อยู่ บนสายธนู ไม่ได้ ไม่ ยิง

ลูกธนู อยู่ บนสายธนู

ลูกธนูอยู่บนสายธนูไม่ยิงไม่ได้

หมายถึง เรื่องราวดำเนินมาถึงตอนที่ไม้อำไม่ทำได้ หรือ ไม่พูดไม่ได้

蓬生麻中, 不扶自直
péng shēng mázhōng, bù fú zì zhí

蓬生麻中
péng shēng mázhōng
วัชพืชชนิดหนึ่งคล้ายใบพลิว
เกิด ท่ามกลางต้นป่าน

วัชพืชชนิดหนึ่งคล้ายใบพลิว เกิด ท่ามกลางต้นป่าน ไม่ ประคอง ตัวเอง ตรง
วัชพืชชนิดหนึ่งคล้ายใบพลิวเกิดท่ามกลางต้นป่าน ไม่ต้องประคองลำต้นเองก็ตั้งตรงได้
หมายถึง ผู้ที่มีชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี สามารถที่จะเติบโตเป็นผู้ที่มีความซื่อตรงและมี
ความสามารถได้

นอกจากนี้บางครั้งเมื่อเลือกเฉพาะวรรคหน้ามาเป็นจำนวนเงินที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว
แล้ว ยังเลือกส่วนที่สามารถสรุปความหมายของจำนวนเดิมจากทั้งวรรคหน้าและวรรคหลังมาเป็น
จำนวนเงินที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัวด้วย เช่น

高山仰止, 景行行止
gāoshān yǎng zhǐ, jǐngxíng xíng zhǐ

高山仰止
gāoshān yǎng zhǐ
คุณธรรมอันสูงส่ง เลื่อมใส ตกลงใจ
高山景行
gāoshān jǐng xíng
คุณธรรมอันสูงส่ง ประพาศิตนตรงไปตรงมา
ปฏิบัติ

คุณธรรมอันสูงส่ง เลื่อมใส เอง ประพาศิตนตรงไปตรงมา ปฏิบัติ เอง
คุณธรรมสูงส่งจะมีผู้เลื่อมใสเอง ประพาศิตนตรงไปตรงมาจะมีผู้ปฏิบัติเอง
หมายถึง ผู้ที่มีความประพาศิตและคุณธรรมสูงส่งค้ำจุนเขา ต้องมีผู้ศรัทธา ผู้ที่ประพาศิตนตรงไป
ตรงมาจะมีผู้เจริญรอยตาม

2. เลือกเฉพาะวรรคหลัง

จำนวนนั้นเป็นจำนวนเงินที่ประกอบด้วยตัวอักษร 8 ตัว และเลือกเฉพาะวรรคหลังมาเป็น
จำนวนเงินที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว

放下屠刀, 立地成佛
fàng xià túdāo, lìdì chéng fó
วาง ลง มีดฆ่าสัตว์ ทิ้งที่ กลายเป็น อรหันต์

立地成佛
lì dì chéng fó
ทิ้งที่ กลายเป็น อรหันต์

วางมีดฆ่าสัตว์ กลายเป็นอรหันต์ทันที

หมายถึง ขอเพียงแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาด ทำความดี ก็จะกลายเป็นคนดีได้ทันที

明修棧道, 暗渡陳倉 ⇨ 暗渡陳倉
míng xiū zhàndào, àn dù chéncāng àn dù chéncāng
ชัดเจน ช่อม ทางแคบ อย่างลับๆ ซ้ำม เมืองเงินซาง อย่างลับๆ ซ้ำม เมืองเงินซาง
ซ่อมทางให้เห็นชัดเจน แต่แอบโอบล้อมเมืองเงินซาง
หมายถึง ภายนอกใช้วิธีการอื่นมาปิดหู ปิดตาคน แต่ในใจกลับมีแผนอื่นอยู่ในใจ

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 9 ตัว
小事糊涂, 大事不糊涂 ⇨ 大事不糊涂
xiǎoshì hútú, dàshì bù hútú dàshì bù húsù
เรื่องเล็ก เลอะเลือน เรื่องใหญ่ ไม่เลอะเลือน เรื่องใหญ่ ไม่เลอะเลือน
หมายถึง หลับตาข้างหนึ่งส่วนตาอีกข้างก็ไม่คิดเล็กคิดน้อยกับเรื่องที่ไม่สำคัญ จริงจังกับเรื่องสำคัญ
ยึดถือหลักการ ไม่เลอะเลือนแม้แต่น้อย

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 12 ตัว
雞犬之聲相聞, 老死不相往來 ⇨ 老死不相往來
jī quǎn zhī shēng xiāng wén, lǎo sǐ bù xiāng wǎng lái lǎo sǐ bù xiāng wǎng lái
ไก่ สุนัข ของ เสียง ซึ่งกันและกัน ได้ยิน แก่ ตาย ไม่ ซึ่งกันและกัน ติดต่อกัน แก่ ตาย ไม่ ซึ่งกันและกัน ติดต่อกัน
เสียงไก่เสียงสุนัขทั้งสองฝ่ายต่างได้ยินเสียงกันและกัน แต่ไม่เคยอยู่ใกล้กันเลย
หมายถึง ระหว่างคนกับคน องค์กรกับองค์กร ไม่มีความสัมพันธ์กัน ไม่มีการร่วมมือกัน

3. แบ่งวรรคหน้าและวรรคหลังเป็นสองสำนวน

สำนวนนั้นเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 8 ตัว แต่แบ่งวรรคหน้าและวรรคหลัง
ออกเป็น 2 สำนวน จึงกลายเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว

天網恢恢, 疏而不漏 ⇨ { 天網恢恢
tiānwǎng huīhuī, shū ér bù lòu tiānwǎng huīhuī
ตาข่ายสวรรค์ กว้างใหญ่ ห่าง แต่ ไม่ รั่ว ตาข่ายสวรรค์ กว้างใหญ่
ตาข่ายสวรรค์นั้นกว้างใหญ่ แม้อันจะห่างแต่ไม่รั่ว { 疏而不漏
shū ér bù lòu ห่าง แต่ ไม่ รั่ว

หมายถึง มีความเป็นธรรมชาติที่สุดและให้อภัยด้วยความโอบอ้อมอารี แต่จะไม่ยอมปล่อยผู้กระทำผิด
หลุครอดไปได้เด็ดขาด

黃鐘毀棄, 瓦釜雷鳴

huángzhōng huǐqì, wǎfǔ léimíng

เครื่องดนตรีหวงจง ทำลายทิ้ง หม้อเคลือบดินเผา ดังกึกก้อง

黃鐘毀棄

huángzhōng huǐqì

เครื่องดนตรีหวงจง ทำลายทิ้ง

瓦釜雷鳴

wǎfǔ léimíng

หม้อเคลือบดินเผา ดังกึกก้อง

หมายถึง ละทิ้งคนที่มีคุณธรรมความสามารถ แต่คนธรรมดากลับ ได้ตำแหน่งสูง

นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่แต่เดิมเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 8 ตัว แต่เกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็นสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษร 4 ตัว โดยการแบ่งวรรคหน้า และวรรคหลังออกเป็นสองสำนวน แล้วยังมีอีกสำนวนหนึ่งซึ่งเลือกจากส่วนที่สามารถสรุปความหมายของสำนวนเดิม เช่น

輔車相依, 唇亡齒寒

fǔ chē xiāngyī, chún wáng chǐ hán

เพลา รถ พึ่งพากัน ริมฝีปาก ขาด ฟัน หวาดผวา

唇亡齒寒

chún wáng chǐ hán

ริมฝีปาก ขาด ฟัน หวาดผวา

輔車相依

fǔ chē xiāngyī

เพลา รถ พึ่งพากัน

唇齒相依

chún chǐ xiāngyī

ริมฝีปาก ฟัน พึ่งพากัน

หมายถึง ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายแน่นแฟ้น พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

3.4 การเปลี่ยนแปลงความหมายของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว

การเปลี่ยนแปลงความหมายของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงความหมายโดยที่จำนวนตัวอักษรไม่เปลี่ยน และการเปลี่ยนแปลงความหมายซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษร

3.4.1 การเปลี่ยนแปลงความหมายโดยที่จำนวนตัวอักษรไม่เปลี่ยน

สำนวนจีนที่มีตัวอักษรมากกว่า 4 คำที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมาย หมายถึง สำนวนจีนที่มีตัวอักษรมากกว่า 4 คำในปัจจุบันซึ่งมีความหมายที่แตกต่างจากที่เคยใช้ในอดีต ความหมายในปัจจุบันนั้นอาจจะเปลี่ยนไปเป็นคนละความหมาย รวมทั้งอาจมีความหมายขยายกว้างขึ้นหรือมีความหมายส่อไปในทางลบ (Hán Xiǎoguāng, 1989: 29-31)

1. ความหมายเปลี่ยนไปเป็นความหมายอื่น

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัวที่มีความหมายเปลี่ยนไปเป็นความหมายอื่น หมายถึง สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัวในปัจจุบันซึ่งมีความหมายเปลี่ยนแปลงไป จากความหมายเดิม

無可無不可

wú kě wú bù kě

ไม่มี สามารถไม่มี ไม่ สามารถ

สำนวน 無可無不可 เดิมมีความหมายว่า ขงจื้อคิดว่าถ้าสามารถเป็นขุนนางได้ก็เป็น เป็น ขุนนางไม่ได้ก็ไม่ต้องเป็น จะเข้าจะออกจะไปหรือจะอยู่ล้วนไม่เกี่ยวข้องกัน

ปัจจุบันสำนวน 無可無不可 มีความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม หมายถึง อย่างไรก็ตามก็ได้หรือไม่ มีความคิดเห็นที่แน่นอน และหมายถึง ไม่ว่าสภาพใดก็ปรับตัวได้ (Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 933)

天有不測風雲

tiān yǒu bù cè fēng yún

คืนฟ้าอากาศ มี ไม่ คาดเดา สภาพการณ์

คืนฟ้าอากาศมีสภาพการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดา

สำนวน 天有不測風雲 เดิมมีความหมายว่า ธรรมชาติและคืนฟ้าอากาศมีการเปลี่ยนแปลง ยากที่จะคาดเดา

ปัจจุบันสำนวน 天有不測風雲 มีความหมายเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หมายถึง คนเรามัก พบเรื่องที่ไม่คาดคิดอยู่เสมอ(ส่วนใหญ่หมายถึงภัยพิบัติ) (Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn, 1986: 1256)

神而明之, 存乎其人

shén ér míng zhī, cún hū qí rén

เทพเจ้า ถึงจะ เข้าใจ มัน มีอยู่ หรือ เช่นนั้น คน

เทพเจ้าถึงจะเข้าใจมัน จะมีอยู่ในคนเช่นนั้นหรือ

สำนวน 神而明之, 存乎其人 เดิมมีความหมายว่า หลักเกณฑ์อันลึกลับมหัศจรรย์มีเพียงนัก ปรัชญาเมธีเท่านั้นถึงจะเข้าใจ

ปัจจุบันสำนวน 神而明之, 存乎其人 มีความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม หมายถึง คนไม่เพียงแต่ต้องเข้าใจเหตุผล ยังต้องรู้จักใช้เหตุผลด้วย (Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn, 1986: 1102)

2 ความหมายขยายกว้างขึ้น

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัวที่มีความหมายขยายกว้างขึ้น หมายถึง สำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายและความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้ขยายกว้างขึ้น

太歲頭上動土

Tàisui tóu shàng dòngtǔ

ดาวจูปีเตอร์ หัว บน ชุดดิน

ชุดดินบนหัวของดาวจูปีเตอร์

สำนวน 太歲頭上動土 เดิมมีความหมายว่า ในอดีตเชื่อว่าทิศทางที่เทพจูปีเตอร์ผ่านเป็นทิศทางที่โชคร้าย ห้ามลงมือชุดดินก่อสร้าง เล่าขานกันว่าถ้าใครชุดดินก่อสร้างบริเวณที่เทพจูปีเตอร์ปรากฏจะเกิดภัยพิบัติ

ปัจจุบันสำนวน 太歲頭上動土 มีความหมายขยายกว้าง หมายถึง ล่วงเกินผู้มีอิทธิพลและอำนาจ (Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 837)

一朝天子一朝臣

yī cháo tiānzǐ yī cháo chén

หนึ่ง รัชสมัย กษัตริย์ หนึ่ง รัชสมัย ขุนนาง

สำนวน 一朝天子一朝臣 เดิมมีความหมายว่า หลังจากที่กษัตริย์องค์ใหม่ครองราชย์แล้ว ขุนนางในรัชสมัยใหม่ก็จะมาแทนที่ขุนนางในรัชสมัยก่อน

ปัจจุบันสำนวน 一朝天子一朝臣 มีความหมายขยายกว้างขึ้น หมายถึง เมื่อผลัดเปลี่ยนผู้นำ ผู้ที่อยู่ได้บังคับบัญชาที่ต้องเปลี่ยนตาม (Wáng Tāo และ Wáng Jiànyǐn, 1986: 1528)

隨陸無武, 降灌無文

Suí¹ Lù² wú wǔ, Jiàng³ Guàn⁴ wú wén

¹ Suí ในที่นี้หมายถึง สวเฮอ (隨何 Suí Hé) เป็นขุนนางฝ่ายการปกครองของหลิวปัง (劉邦 Liú Bāng) ซึ่งเป็นกษัตริย์พระองค์แรกในยุคอันตะวันตก (西漢時期 Xīhàn Shíqī ก่อนค.ศ.206- ค.ศ.25) (Liú Jiéxiū, 1989: 1053)

² Lù ในที่นี้หมายถึง ลู่เจี๋ย (陸賈 Lù Jiǎ) เป็นขุนนางฝ่ายการปกครองของหลิวปัง (Liú Jiéxiū, 1989: 1053)

³ Jiàng ในที่นี้หมายถึง เจียงโหวโจวปั่ว (絳侯周勃 Jiàng hóu Zhōu Bó) เป็นขุนพลฝ่ายทหารของหลิวปัง (Liú Jiéxiū, 1989: 1053)

⁴ Guàn ในที่นี้หมายถึง ก้วนอิง (灌嬰 Guàn Yīng) เป็นขุนพลฝ่ายทหารของหลิวปัง (Liú Jiéxiū, 1989: 1053)

สวย ลู่ ไม่มี ด้านทหาร เจียง ก้วน ไม่มี ด้านการปกครอง

สวย ลู่ ไม่มี ทักษะด้านทหาร เจียง ก้วน ไม่มี ทักษะด้านการปกครอง

สำนวน 隨陸無武, 絳灌無文 เดิมมีความหมายว่า ลักษณะด้านเดียวของคนที่มีความสามารถ คือ คนที่เก่งด้านการปกครองก็ไม่เก่งด้านทหาร คนที่เก่งด้านทหารก็ไม่เก่งด้านการปกครอง

ปัจจุบันสำนวน 隨陸無武, 絳灌無文 มีความหมายกว้างขึ้น หมายถึง คนที่มีความสามารถ ควรพัฒนาทุกด้านทั้งในด้านการปกครองและการทหาร ไม่เพียงแต่รู้เรื่องการทหาร ยังต้องรู้เรื่องการปกครองด้วย (Liú Jiéxiū , 1989: 1053)

3. ความหมายส่อไปในทางลบ

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัวที่มีความหมายส่อไปในทางลบ หมายถึง สำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายและความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นมีความหมายส่อไปในทางลบ

以小人之心, 度君子之腹

yǐ xiǎo rén zhī xīn, dù júnzǐ zhī fù

เอา คนต่ำค้อย ของ ใจ วัด สุภาพบุรุษ ของ ท้อง

เอาใจของคนต่ำค้อย วัดท้องของสุภาพบุรุษ

สำนวน 以小人之心, 度君子之腹 เดิมเป็นสำนวนถ่อมตน มีความหมายว่า ใช้ความคิดตัวเองไปคาดคะเนจิตใจของผู้อื่น

ปัจจุบันสำนวน 以小人之心, 度君子之腹 มีความหมายส่อไปในทางลบว่า ใช้ความคิดเห็นที่เลวไปคาดเดาคนที่มีความดีสูงส่ง (Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 1093)

3.4.2 การเปลี่ยนแปลงความหมายซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษร

สำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว โดยทั่วไปเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรแล้วจะมีความหมายเหมือนเดิม แต่มีบางสำนวนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรแล้ว ความหมายของสำนวนนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงด้วย

語不驚人死不休

yǔ bù jīng rén sǐ bù xiū

คำพูด ไม่ ตื่นตะลึง คน ตาย ไม่หยุดพัก

คำพูดไม่ทำให้คนตื่นตะลึงจะไม่หยุดพัก

หมายถึง เมื่อเขียนบทความก็จะให้ความทุ่มเททางด้านภาษา (Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 1139)

สำนวน 語不驚人死不休 เดิมเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 7 ตัว เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 4 ตัว โดยตัด 死不休 ออก เหลือเพียง 語不驚人 ทำให้ความหมายของสำนวนเปลี่ยนแปลงไป คือ

語不驚人 หมายถึง คำพูดธรรมดาไม่ดึงดูดความสนใจของคน (Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn, 1986: 1660)

燕雀安知鴻鵠之志

yànquè ān zhī hóng hú zhī zhì

นกนางแอ่น นกกระจอก อย่างไร ยิ่งใหญ่ ห่านฟ้า ของ ปณิธาน

หมายถึง คนธรรมดาไม่สามารถเข้าใจปณิธานอันยิ่งใหญ่ของวีรบุรุษได้ (Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn, 1986: 1501)

สำนวน 燕雀安知鴻鵠之志 เดิมเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 8 ตัว เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 4 ตัว โดยตัด 燕雀安知 ออก เหลือเพียง 鴻鵠之志 ทำให้สำนวนมีความหมายแคบลง คือ 鴻鵠之志 หมายถึง ปณิธานอันยิ่งใหญ่ (Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn, 1986: 509)

黃鐘毀棄, 瓦釜雷鳴

huángzhōng huīqì, wǎfǔ léimíng

เครื่องดนตรีหวงจง ทำลายทิ้ง หม้อเคลือบดินเผา ดังกึกก้อง

หมายถึง ละทิ้งคนที่มีคุณธรรมความสามารถ แต่คนธรรมดาได้ตำแหน่งสูง (Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 382)

สำนวน 黃鐘毀棄, 瓦釜雷鳴 เดิมเป็นสำนวนจีนที่มีจำนวนตัวอักษร 8 ตัวที่มี 2 วรรค เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 4 ตัว โดยการแบ่งทั้ง 2 วรรค ออกเป็น 2 สำนวน คือ 黃鐘毀棄 และ 瓦釜雷鳴 ทำให้ความหมายของสำนวนแคบลง คือ

黃鐘毀棄 หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถ แต่ไม่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง (Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn, 1986: 540)

瓦釜雷鳴 หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถธรรมดา แต่เรื่องอำนาจ (Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn, 1986: 1298)

明槍好躲, 暗箭難防

míng qiāng hǎo duǒ, àn jiàn nán fáng

ที่แจ้ง ปืน ง่าย หลบ ที่ลับ ฆนุ ยาก ป้องกัน

ยิงปืนในที่แจ้งหลบง่าย ยิงฆนุในที่ลับยากป้องกัน

หมายถึง การโจมตีอย่างเปิดเผยค่อนข้างง่ายต่อการรับมือ แต่การโจมตีลับหลังยากที่จะป้องกันได้ (Wáng Tāo และ Wáng Jiànyǐn, 1986: 828)

สำนวน 明槍好躲, 暗箭難防 เดิมเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 8 ตัวที่มี 2 วรรค เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 4 ตัว โดยที่สำนวนนี้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษร 2 แบบ แบบแรกคือ เลือกเฉพาะวรรคหลังของสำนวนมาใช้คือ 暗箭難防 แบบที่สองคือ เลือกส่วนที่สามารถสรุปความหมายของสำนวนเดิมจากทั้งวรรคหน้าและวรรคหลังคือ 明槍暗箭 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรทั้ง 2 วิธีของสำนวนนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายของสำนวน คือ

暗箭難防 หมายถึง แผนการที่ลอบทำร้ายคนลับหลัง ยากที่จะป้องกันได้ (Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 9)

明槍暗箭 หมายถึง ใช้วิธีที่เปิดเผยและปิดบังดำเนินการโจมตี (Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 570)

千夫所指, 無病而死

qiānfū suǒ zhǐ, wú bìng ér sǐ

พันคน ถูก ประณาม ไม่มี โรค ก็ ตาย

ถูกคนพันคนประณาม ไม่มีโรครก็ตาย

หมายถึง ถ้ามวลชนโกรธแค้น อาจเกิดภัยพิบัติโดยไม่มีสาเหตุอะไร (Liú Jiéxiū, 1989: 813)

สำนวน 千夫所指, 無病而死 เดิมเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 8 ตัวที่มี 2 วรรค เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 4 ตัว โดยการเลือกเฉพาะวรรคหน้าของสำนวน ทำให้ความหมายของสำนวนแคบลง คือ

千人所指 หมายถึง โคนประณามจากมวลชน (Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 647)

高山仰止, 景行行止

gāoshān yǎng zhǐ, jǐngxíng xíng zhǐ

คุณธรรมอันสูงส่ง เลื่อมใส เอง ประพาศติตนตรงไปตรงมา ปฏิบัติเอง

คุณธรรมสูงส่งจะมีผู้เลื่อมใสเอง ประพาศติตนตรงไปตรงมาจะมีผู้ปฏิบัติเอง

หมายถึง ผู้ที่มีความประพฤติกและคุณธรรมสูงส่งคั่งขุนเขา ต้องมีผู้ศรัทธา ผู้ที่ประพาศติตนตรงไปตรงมาจะมีผู้เจริญรอยตาม (Liú Jiéxiū, 1989: 362)

สำนวน 高山仰止, 景行行止 เดิมเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 8 ตัวที่มี 2 วรรค เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรเป็นสำนวนจีนที่มีตัวอักษร 4 ตัว โดยการเลือกเฉพาะส่วนหน้าของสำนวน คือ 高山仰止 และเลือกส่วนที่สามารถสรุปความหมายของสำนวนเดิมจากทั้งวรรคหน้า

และวรรณคดี คือ 高山景行 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจำนวนตัวอักษรทั้ง 2 วิธีของสำนวนนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายของสำนวน คือ

高山仰止 หมายถึง มีความเลื่อมใสและศรัทธาต่อความประพฤติกและคุณธรรมอันสูงส่งของผู้อื่น

高山景行 หมายถึง ความความประพฤติกและคุณธรรมอันสูงส่ง

3.5 การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว

การใช้คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาแทนคำที่มีอยู่เดิมในสำนวน และไม่กระทบต่อความหมายของสำนวนนั้น เช่น

疾雷不及掩耳

jílái bùjí yǎn ěr

รวดเร็ว ฟ้าร้อง ไม่ทัน ปิดหู

เสียงฟ้าร้องรวดเร็วจนปิดหูไม่ทัน

(Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ

Liú Sōngyǔn, 1997: 403)

迅雷不及掩耳

xùnléi bùjí yǎn ěr

รวดเร็ว ฟ้าร้อง ไม่ทัน ปิดหู

(Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn

และ Liú Sōngyǔn, 1997: 1015)

ทั้งสองสำนวนมีความหมายเหมือนกัน หมายถึงลักษณะเหตุการณ์รุนแรง จึงเตรียมป้องกันไม่ทัน

สำนวน 疾雷不及掩耳 กับ 迅雷不及掩耳 ใช้แทนกันได้ทั้ง 疾 jí และ 迅 xùn มีความหมายเหมือนกัน คือ รวดเร็ว

ก.我軍採取了疾雷不及掩耳的手段，直插敵人的心臟，沖進了敵軍的司令部，把他們的指揮官活活捉住了。

Wǒjūn cǎiqǔ le jí léi bùjí yǎn ěr de shǒuduàn, zhí chā dírén de xīnzàng, chōngjìn le díjūn de sīlíngbù, bǎ tāmen de zhǐhuī guān huóhuo zhuōzhù le .

ข.我軍採取了迅雷不及掩耳的手段，直插敵人的心臟，沖進了敵軍的司令部，把他們的指揮官活活捉住了。

Wǒjūn cǎiqǔ le xùn léi bùjí yǎn ěr de shǒuduàn, zhí chā dírén de xīnzàng, chōngjìn le díjūn de sīlíngbù, bǎ tāmen de zhǐhuī guān huóhuo zhuōzhù le .

กองทัพของข้าใช้วิธีเสียงฟ้าร้องรวดเร็วจนปิดหูไม่ทัน แทรกเข้าไปส่วนกลางของศัตรูโดยตรง ตีฝ่าหน่วยบัญชาการกองทัพฝ่ายศัตรูเข้าไป จับนายทหารผู้บัญชาการของพวกมันได้ทั้งเป็นๆ

不敢越雷池一步

bù gǎn yuè Léichí yī bù

ไม่กล้าข้ามแม่น้ำเหลยจื่อหนึ่งก้าว

ไม่กล้าข้ามแม่น้ำเหลยจื่อแม่แต่หนึ่งก้าว

(Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn, 1986: 93)

ทั้งสองสำนวนมีความหมายเหมือนกัน หมายถึง ความคิด การพูดและการกระทำระมัดระวังมาก จัดการเรื่องราวโดยยึดถือแต่ประเพณีเก่าๆ

สำนวน 不敢越雷池一步 กับ 不能越雷池一步 ใช้แทนกันได้ 敢 gǎn หมายถึง กล้า 能 néng หมายถึง ได้

ก.以前，中國的婦女受舊禮教的束縛，生活在一個狹小的天地中，不敢越雷池一步。

Yǐqián, Zhōngguó de fùnǚ shòu jiù lǐjiào de shùfù, shēnghuó zài yīgè xiáxiǎo de tiāndì zhōng, bù gǎn yuè léichí yī bù.

ข.以前，中國的婦女受舊禮教的束縛，生活在一個狹小的天地中，不能越雷池一步。

Yǐqián, Zhōngguó de fùnǚ shòu jiù lǐjiào de shùfù, shēnghuó zài yīgè xiáxiǎo de tiāndì zhōng, bù néng yuè léichí yī bù.

เมื่อก่อนนี้ ผู้หญิงชาวจีนถูกผูกมัดด้วยศีลธรรมเก่าๆ มีชีวิตอยู่ในโลกที่แคบ ไม่กล้าข้ามแม่น้ำเหลยจื่อแม่แต่ก้าวเดียว

樹欲靜而風不止

shù yù jìng ér fēng bù zhǐ

ต้นไม้อยากนิ่งแต่ลมไม่หยุด

(Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn,

1986: 1176)

ทั้งสองสำนวนมีความหมายเหมือนกัน หมายถึง สภาพทางภววิสัยกับความปรารถนาทางอัตวิสัยตรงข้ามกัน

สำนวน 樹欲靜而風不止 กับ 樹欲靜而風不停 ใช้แทนกันได้ทั้ง 止 zhǐ และ 停 tíng มีความหมายเหมือนกัน หมายถึง หยุด

ก.人們總希望社會秩序更加安寧，但是樹欲靜而風不止，那些流氓盜竊團伙總不甘心收手。

Rénmen zǒng xīwàng shèhuì zhìxù gèngjiā ānníng, dànshì shù yù jìng ér fēng bù zhǐ, nàxiē liúmáng dàoqiè tuán huǒ zǒng bù gǎnxīn shōu shǒu.

不能越雷池一步

bù néng yuè Léichí yī bù

ไม่ได้ข้ามแม่น้ำเหลยจื่อหนึ่งก้าว

(Liù Jiéxiū, 1989: 99)

樹欲靜而風不停

shù yù jìng ér fēng bù tíng

ต้นไม้อยากนิ่งแต่ลมไม่หยุด

(Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn,

1986: 1176)

ข. 人們總希望社會秩序更加安寧，但是樹欲靜而風不停，那些流氓盜竊團伙總不甘心收手。

Rénmen zǒng xīwàng shèhuì zhìxù gèngjiā ānníng, dànshì shù yù jìng ér fēng bù tíng, nàxiē liúmáng dàoqiè tuán huǒ zǒng bù gǎnxīn shōu shǒu.

คนคาดหวังเสมอว่าความเป็นระเบียบของสังคมจะเรียบร้อยยิ่งขึ้น แต่ต้นไม้อยากนิ่งลมกลับไม่หยุด พวกหัวขโมยและอันธพาลเหล่านั้นมักจะไมยอมรามือ

三十六計，走爲上計

sānshíliù jì, zǒu wéi shàng jì

สามสิบหก แผนการ หนี ถือเป็น แรก แผนการ

ในสามสิบหกแผนการ การหนีถือเป็นแผนการแรก

(Wáng Tāo และ Wáng Jiànyīn, 1986: 1063)

三十六策，走爲上計

sānshíliù cè, zǒu wéi shàng jì

สามสิบหก แผนการ หนี ถือเป็น แรก

แผนการ

(Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn

และ Liú Sōngyǔn, 1997: 736)

ทั้งสองสำนวนมีความหมายเหมือนกัน หมายถึง ในเวลาคับขันคงไม่มีแผนการดี มีเพียงหลบหนีถึงจะรอดพ้น

สำนวน 三十六計，走爲上計 กับ 三十六策，走爲上計 ใช้แทนกันได้ทั้ง 計 jì และ 策 cè มีความหมายเหมือนกัน หมายถึง แผนการ

ก. 三十六計，走爲上計，最沒有弊病的是莫如不沾手。

Sānshíliù jì, zǒu wéi shàng jì, zuì méiyǒu bìbìng de shì mòrú bù zhānshǒu.

ข. 三十六計，走爲上策，最沒有弊病的是莫如不沾手。

Sānshíliù jì, zǒu wéi shàng cè, zuì méiyǒu bìbìng de shì mòrú bù zhānshǒu.

ในสามสิบหกแผนการ การหนีถือเป็นแผนการแรก ที่ไม่มีข้อบกพร่องที่สุด คือ ผู้ไม่เข้าไปยุ่งไม่ได้

海闊從魚躍，天高任鳥飛

hǎi kuò cóng yú yuè, tiān gāo rèn niǎo fēi

ทะเล กว้าง เชื้อฟุ้ง ปลา กระโดด โดดเด่น ท้องฟ้า กว้างใหญ่ ตามอำเภอใจ นก บิน

ปลากระโดด โดดเด่นในทะเลกว้าง นกบินตามอำเภอใจบนท้องฟ้ากว้างใหญ่

(Xiàng Guāngzhōng, Lǐ Xíngjiàn และ Liú Sōngyǔn, 1997: 339)

海闊從魚躍，天空任鳥飛

hǎi kuò cóng yú yuè, tiānkōng rèn niǎo fēi

ทะเล กว้าง เชื้อฟุ้ง ปลา กระโดด โดดเด่น ท้องฟ้า ตามอำเภอใจ นก บิน

ปลากระโดด โดดเด่นในทะเลกว้าง นกบินตามอำเภอใจบนท้องฟ้า

(Liú Jiéxiū, 1989: 416)

ทั้งสองสำนวนมีความหมายเหมือนกัน หมายถึง ในสภาพแวดล้อมที่มีอิสระอย่างไม่จำกัดคน จะดำเนินชีวิตสมความปรารถนา สามารถแสดงความมุ่งมั่นปรารถนาอันแรงกล้าได้

สำนวน 海闊從魚躍, 天空任鳥飛 กับ 海闊從魚躍, 天高任鳥飛 ใช้แทนกันได้
 天空 tiānkōng หมายถึง ท้องฟ้า ส่วน 天高 tiāngāo มาจาก 天空高曠 tiānkōnggāokuàng
 หมายถึง ท้องฟ้ากว้างใหญ่ไพศาล

ก. 海闊從魚躍, 天空任鳥飛 。你想, 我還怕什麼?

Hǎi kuò cóng yú yuè, tiān kōng rèn niǎo fēi . Nǐ xiǎng , wǒ hái pà shénme ?

จ. 海闊從魚躍, 天高任鳥飛 。你想, 我還怕什麼?

Hǎi kuò cóng yú yuè, tiān gāo rèn niǎo fēi . Nǐ xiǎng , wǒ hái pà shénme ?

ปลากระโดดโลดเต้นในทะเลกว้าง นกบินตามอำเภอใจบนท้องฟ้ากว้างใหญ่ เธอคิดว่า

ฉันยังจะกลัวอะไรอีก